

Idrottsanläggningar i Skåne

- Förutsättningar och möjligheter
för mellankommunal samverkan

Förstudie

Idrottsanläggningar i Skåne

- Förutsättningar och möjligheter för mellankommunal samverkan (förstudie)

Region Skånes projektgrupp: Karl Magnus Adielsson (projektledare)
Anna Unné, Maria Persson, Anna Lyhagen

Konsult (Sweco): Caroline Wrangsten Rohner, Emelie Anneroth, Åsa Wennblom
Torbjörn Neiman (fristående underkonsult)

Foto omslag: Region Skåne

Foto övriga: Region Skåne, där inget annat anges

Webbsida: <https://utveckling.skane.se/regional-utveckling/samarbeten-och-projekt/pagaende-projekt/idrottsanlaggningar-i-skane--mellankommunal-samanvandning-forstudie/>

Innehåll

SAMMANFATTNING	4
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	6
AVGRÄNSNINGAR OCH DEFINITIONER	8
UTGÅNGSLÄGE	10
Riksidrottsförbundets anläggnings- och idrottspolitiska program	11
Kommuner bär ett stort och svårnavigerat ansvar	13
Ekonomi och flerfunktion	16
Hur ser utgångsläget ut för Skåne?	17
Kommun- och idrottsföreträdares bild av tillgång till anläggningar i Skåne ..	19
PÅGÅENDE SAMANVÄNDNING	21
Idrottsföreningar och utövare nyttjar anläggningar i andra kommuner än sin egen	21
Formell avsaknad av samverkansavtal för gemensam drift i regionen	22
UPPLEVDA HINDER OCH MÖJLIGA VÄGAR FRAMÅT	25
Upplevda hinder för idrotter och kommuner	25
Potential för mellankommunal samverkan	37
SAMVERKANSMODELLER	48
Ambitioner och kompromisser är nödvändigt för långsiktighet	50
Generell kritik mot samverkansmodellerna - nackdelar	51
Förslag till modeller	52
Juridiska förutsättningar finns	59
Rekommendationer för regional samverkan inom idrottsanläggningar	62
VIDARE ARBETE OCH FRAMÅTBlick FÖR SKÅNE	64
Områden för vidare kunskapsarbete	64
Slutord och rekommendationer i Skånes fortsatta arbete	65
METOD OCH GENOMFÖRANDE	69
Metoder	69
REFERENSER	72

Sammanfattning

Mellankommunal samverkan kan bidra till en hållbar tillgång till idrottsanläggningar och därmed främja folkhälsan. I dag bär kommunerna ensamt ett stort ansvar. Region Skåne vill kunna erbjuda barn och unga ett bredare och bättre utbud av idrottsanläggningar och aktiviteter. Syftet med den här förstudien är därför att undersöka förutsättningarna för ett regional utvecklat idrottsutbud som innefattar både anlagda ytor och friluftsmiljöer. Behovet av mellankommunal samverkan för idrottsanläggningar har tidigare identifierats av RF-SISU Skåne och bekräftas ytterligare i den här förstudien.

En utökad samverkan kring idrottsanläggningar och finansiering av idrottsutövande kan öka samutnyttjandet av befintliga anläggningar genom att underlätta för kommuninvånare att nyttja idrotts- och fritidsaktiviteter i andra kommuner, och samtidigt säkra kostnadstäckande ersättning till de anläggningar som används.

Efter att ha studerat enkätsvar från idrotts- och kommunföreträdare och genom gruppintervjuer med desamma kan vi konstatera att det finns ett generellt gott utgångsläge för ökad mellankommunal samverkan kring idrottsanläggningar i Skåne. Det finns till exempel befintliga samverkansplattformar och regionala strategier på plats som kan stödja samarbetet mellan kommuner, liksom ett tydligt behov och en utbredd vilja. Det är den här förstudiens samlade bedömning att idrotts- och kommunföreträdare dessutom har en gemensam bild av hur tillgången till idrottsanläggningar ser ut.

Idrottsutövare nyttjar idag återkommande anläggningar i andra kommuner än sin egen, ofta på grund av begränsad tillgång i den egna kommunen. Det finns en informell samverkan kring idrottsanläggningar, men det saknas ofta formella samverkansavtal för gemensam drift av anläggningar. Kommunerna efterlyser ökad samverkan kring framförallt kostsamma anläggningar som ishallar och simhallar. Behovet är även stort inom friidrotten, och inom ett antal mindre, ”övriga” idrotter.

Det finns juridiska, ekonomiska och organisatoriska faktorer som påverkar möjligheterna till samverkan. Det handlar exempelvis om behov av kostnadstäckningsavtal och en tydlig samordningsstruktur. Det krävs också politisk vilja för att underlätta och främja effektiv och kostnadsbesparande användning av idrottsanläggningar över kommungränser. Samtidigt finns det både juridiska förutsättningar och ett antal beprövade samverkansmodeller att använda sig av.

Den här förstudiens slutsats är att mellankommunal samverkan kring idrottsanläggningar i Skåne kan förbättra tillgång, kvalitet och resurshantering för idrottsutövning. Det kan göras genom att kommuner delar på resurser, kunskap och infrastruktur på ett kostnadstäckande sätt.

Utveckling av regional samverkan behöver präglas av långsiktig spridning av kunskap och arbetssätt för att matcha idrottens behov med befintliga anläggningars möjligheter och kommunernas gemensamma vilja och förmåga att medfinansiera. Det kan vara så att ett formellt samverkansarbete först behöver testas på en särskild anläggning för att inspirera fler att våga testa. Det skulle i Skånes fall kunna handla om en friidrottsanläggning, simhall eller ishall. Finns det anläggningar idag där involverade kommuner ser en tydlig vinna-vinna situation om man tar hand om den långsiktiga driften tillsammans? Vem vågar gå först? I slutet av denna förstudierapport diskuterar vi möjliga nästa steg.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den här förstudien är att undersöka förutsättningarna för ett regionalt utvecklat idrottsutbud. Region Skåne vill kunna erbjuda alla invånare, men särskilt barn och unga, ett bredare och bättre utbud av idrottsanläggningar och aktiviteter. Ett bredare utbud av idrottsanläggningar är avgörande för att nå detta mål.

Det finns idag kommuner som har underutnyttjade idrottsanläggningar samtidigt som efterfrågan på den typen av anläggningar kan vara stor i angränsande kommuner. Därtill finns vissa idrotter och andra fritidsaktiviteter med så pass unika behov och ofta få utövare, att de inte kan erbjudas anläggningar i alla kommuner i regionen. En utökad samverkan kring finansiering och användande av idrottsanläggningar kan öka samutnyttjandet av de anläggningar som finns genom att underlätta för kommuninvånare att nyttja idrotts- och fritidsaktiviteter i andra kommuner. En utökad samverkan kan också bidra till ökad tillgänglighet för idrotter och civilsamhället till anläggningar i andra kommuner. Rapporten diskuterar följande frågeställningar:

- **UTGÅNGSLÄGE**
  - Hur ser kunskapsläget ut?
  - Hur ser utgångsläget för mellankommunal samverkan avseende idrottsanläggningar ut i Skåne?
  - Vilka slags möjligheter och utmaningar finns idag?

- TILLGÅNG IDAG
  - Upplever kommunerna att de har god/tillräcklig tillgång till idrottsanläggningar inom sina respektive kommuner idag?
  - Finns det anläggningar som är över- eller underutnyttjade inom respektive kommun?

- BEGRÄNSANDE FAKTORER
  - Vilka faktorer begränsar, och skulle kunna begränsa, nyttjandet av anläggningar?
  - Vilka undanträngningseffekter finns för att barn och unga ska kunna idrotta i den mån de behöver och önskar? Exempelvis kan det handla om avståndet mellan bostad och anläggning.
  - Vilka eventuella juridiska, ekonomiska och organisatoriska hinder försvårar för kommunöverskridande samverkan idag?

- PÅGÅENDE SAMANVÄNDNING
  - I vilken utsträckning nyttjar idrottsutövare anläggningar i andra kommuner än sin egen?
  - Finns det potential att öka sam användningen av anläggningar mellan kommunerna?

- FÖRUTSÄTTNINGAR
  - Vilka generella förutsättningar har Skåne för att utöka den mellankommunala samverkan av idrottsanläggningar?

- MODELL(ER) FÖR FINANSIERING AV SAMANVÄNDNING
  - Hur kan en potentiell modell för finansiering av anläggningar för idrottsaktiviteter över kommungränserna se ut?
  - Vilka för- och nackdelar finns?
  - Vilka juridiska, ekonomiska och organisatoriska delar är viktiga att ta i beaktande i en sådan modell?

Vid uppdragsstart gjordes en bred ansats med flera olika typer av frågeställningar. Mot slutet av analysarbetet och efter samtal med behovsägare bedömer projektgruppen att det framför allt är delarna om samverkansmodeller som är värdeskapande i nuläget. Det visade sig finnas en generellt god samsyn kring behov, utmaningar och möjligheter bland kommuner och idrotter, varför tyngden i rapporten ligger på kapitlet om samverkansmodeller och finansieringsmetoder för att ge förutsättningar till kommuner och idrotter att samverka på ett mer effektivt sätt.

Avgränsningar och definitioner

I denna förstudie omfattar begreppet "**idrottsanläggningar**" både traditionella anläggningar såsom idrottshallar och arenor samt friluftsområden såsom spår, leder, grönområden och badplatser. Fokus är att främja fysisk aktivitet för fler genom att inkludera miljöer med låga trösklar för idrottsutövning för både organiserad och oorganiserad aktivitet. Ambitionen är att ta ett brett grepp om idrott i syfte att främja fysisk aktivitet för så många som möjligt – ett perspektiv som har stöd i regionens övergripande strategi för att uppnå målet "bättre hälsa för fler"; *Framtidens hälsosystem*¹. Friluftsområden nyttjas ofta av många och har en låg tröskel för den som inte idrottar eller motionerar inom ramen för organiserade verksamheter. Spår och leder, grönområden, badplatser och liknande är också på ett eller annat sätt anlagda och kräver regelbunden tillsyn, skötsel och investeringar. Dessutom är många leder ofta föremål för mellankommunal samverkan. Det här perspektivet på "idrottsanläggning" har använts i en studie där RF-SISU Stockholm i samarbete med sju specialdistriktsidrottsförbund utrett möjligheterna och utmaningarna för de så kallade "friluftsidrotterna", de som nyttjar mark, luft och vatten i sitt idrottsutövande².

Att avgränsa just "idrottsanläggning" och "ytor för fysisk aktivitet" är en svårighet som också CIF (Centrum för idrottsforskning) identifierat. Utan en tydlig definition riskerar politikområden som dessa att kompliceras ytterligare.³ En avgränsning är med andra ord nödvändig för att kunna genomföra en förstudie av detta slag. Mer och löpande utveckling av arbetet kommer att behövas eftersom den här rapporten är en förstudie⁴.

---

¹ [Framtidens hälsosystem - Utveckling Skåne](#)

² [Friluftsidrotterna i Stockholmsregionen.pdf](#)

³ [Idrottsanläggningar – i dag och i morgon | CIF \(centrumforidrottsforskning.se\)](#)

⁴ För att läsa mer om vilka metoder, arbetsätt och underlag som använts i förstudien vänligen se kapitel

Metod och genomförande sist i dokumentet.

En ytterligare avgränsning i förstudien är att fokus varit på **befintliga anläggningar** snarare än nybyggnation. Rapporten undersöker var, utifrån dagens befintliga anläggningsbestånd, som samverkan kan behövas. Nybyggnation har däremot kommit upp i diskussionerna med kommuner och i de fallen redogörs övergripande för dessa diskussioner.

Den största idrotten sett till antal utövare, **fotboll**, berörs endast översiktligt i denna förstudie. Det beror på att anläggningar för fotbollsträning faktiskt finns i alla kommuner, om än i varierande skick och utsträckning. En klart övervägande del av fotbollsträningen sker därför lokalt i kommunerna. Undantagen är om en klubb tillhörighet medför att den aktiva på eget initiativ åker till en annan kommun. Det finns dock två typer av fotbolls anläggningar som kan vara intressanta för samverkan över kommungränserna. Det gäller tävlingsarenor med större publikkapacitet, eftersom sådana arenor behöver ett större upptagningsområde för att på ett rimligt vis bära investeringskostnaden. Det kan också gälla anläggningar som möjliggör fotbollsträning vintertid, exempelvis fotbollstält, fotbollshallar eller uppvärmda konstgräsplaner. Sådana anläggningar är förhållandevis dyra i drift och kan därför vara intressanta för mellankommunal samverkan.

Övriga centrala begrepp

- **Hamburgundantaget** är en rättspraxis från EU-domstolen som bland annat underlättar mellankommunal samverkan.
- **RF-SISU Skåne** är Riksidrottsförbundets och SISU idrottsutbildarnas regionala företrädare. Uppdraget är att stödja, leda, företräda, utveckla, bilda och utbilda idrottsföreningar och specialdistriktsförbund. LOK-stöd.
- **RIK-projektet**. Under perioden 2016–2019 drev Region Stockholm tillsammans med Föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer, Stockholmsidrotten och kulturskolornas länsorganisation ett projekt för att skapa en plattform för samverkan över kommungränser. Projektet refereras till som RIK-projektet ("Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola"). [RIK - Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola - Region Stockholm](#)
- **"Stockholmsrapporten"** avser en utredning som Sweco genomförde på uppdrag av RF-SISU Stockholm 2023–2024. Utredningen kartlade samverkansbehov i regionen och följde upp hur samverkansmodeller antagits och utvecklats sedan RIK-projektet. Se [Regional samverkan.pdf](#).
- **Friluftsidrott** avser de idrotter som nyttjar mark, luft och vatten i sitt idrottsutövande. Syftet är att bredda synen på vad som är en "idrottsanläggning". Se [Friluftsidrotterna i Stockholmsregionen.pdf](#).

Utgångsläge

Sammanfattning

- Mellankommunal samverkan är centralt för att utveckla funktionella och hållbara idrottsanläggningar i Sverige, vilket främjar fysisk aktivitet och folkhälsa.
- Det finns exempel på samverkansmodeller från ett antal svenska kommuner.
- Det fattas i dagsläget en efterfrågad nationell strategi som adresserar frågor kring tillgång, utformning och finansiering av idrottsytor på ett som kan möta olika intressen och behov.
- Region Skåne har ett generellt gott utgångsläge för ökad mellankommunal samverkan kring idrottsanläggningar, då befintliga samverkansplattformar och regionala strategier finns på plats som kan stödja samarbetet mellan kommuner.

Hur ser kunskapsläget för mellankommunal samverkan ut?

Mellankommunal samverkan för idrottsanläggningar är ett område som har stöd av flera olika aktörer på både nationell och kommunal nivå, och som har testats i ett antal kommuner i Sverige tidigare. Den här förstudien tar avstamp i de lärdomar som dragits i andra regioner och den kunskap som finns i dagsläget.

Det ökade fokuset på anläggningsfrågor har sitt ursprung i en bredare folkhälsopolitisk diskurs, och i mer övergripande förändringar i svenska invånares idrotts- och motionsvanor, vilket ligger i linje med *Det öppna Skåne 2030* där fysisk aktivitet framhålls som avgörande för folkhälsa och hållbar

utveckling⁵. Kunskapen och medvetenheten om den fysiska aktivitetens betydelse för hälsa och välbefinnande har ökat kraftigt under senare decennier. Samtidigt visar forskning att många svenska invånare – inte minst unga – är otillräckligt fysiskt aktiva. Mer än var femte invånare i Sverige säger sig vara stillasittande minst tio timmar om dagen. Denna folkhälsopolitiska paradox har ökat behovet av att finna nya strategier för att främja fysisk aktivitet hos både unga och vuxna. Till följd av detta har nya frågor ställts om befolkningens faktiska tillgång till ytor för idrott och motion. Behövs det nya och kanske även andra typer av anläggningar och idrottsytor för att främja ökad fysisk aktivitet hos de grupper som är minst aktiva? ⁶

Ännu ett skäl till ett ökat idrottspolitiskt fokus på idrottsanläggningar och idrottsmiljöer fångas i begreppet ”hållbar utveckling”. Det allmänt stora intresset för idrott, motion och friluftsliv i det svenska samhället skapar många positiva värden i form av hälsa och rekreation – men det innebär även stora investeringar och en betydande miljöpåverkan i form av anläggningskonstruktioner, kemikalieanvändning, transporter, elförbrukning etcetera. Detta reser viktiga frågor om idrottens ekologiska avtryck både i dag och i framtiden. Hur kan egentligen kostnadseffektiva, resurssnåla framtida anläggningar med lång livslängd skapas?⁷

Riksidrottsförbundets anläggnings- och idrottspolitiska program

Riksidrottsförbundet har i sitt anläggnings- och idrottsmiljöpolitiska program både formulerat en framtidsvision om ”en mångfald av anläggningar och idrottsmiljöer spridda över hela landet” och dessutom presenterat konkreta förslag på reformer, såsom att idrottens behov av anläggningar och ytor måste få en självklar plats i kommunernas översikts- och detaljplaner, samt att begreppet ”idrott” bör skrivas in i Plan- och bygglagen (PBL). ⁸

Centrum för idrottsforskning (CIF) har på regeringens uppdrag genomfört en analys av förekomsten och behovet av ändamålsenliga anläggningar och utemiljöer för idrott och andra former av hälsofrämjande fysisk aktivitet.

---

⁵ [Det öppna Skåne 2030 - Utveckling Skåne](#)

⁶ Riksidrottsförbundet (2015). Anläggnings- och idrottsmiljöpolitiskt program för svensk idrott 2015–2025

⁷ Ibid.

⁸ Riksidrottsförbundet (2015). Anläggnings- och idrottsmiljöpolitiskt program för svensk idrott 2015–2025

Frågan om anläggningar är präglad av konkurrerande behov och intressen i stort sett alla Sveriges kommuner. Rapporten ”Idrottsanläggningar – i dag och i morgon” (2021) konstaterar bland annat att det saknas en samlad nationell strategi i anläggningsfrågan.⁹ Bland de mest angelägna frågorna som måste lösas för att långsiktigt och hållbart uppfylla regeringens mål om ”såväl fler som mer ändamålsenliga anläggningar och utemiljöer för idrott och andra former av hälsofrämjande fysisk aktivitet”, lyfter man bland annat problematiken med att det på nationell nivå saknas en samsyn om vad begreppen ”idrottsanläggning” och ”ytor för fysisk aktivitet” innefattar. Anlagda ytor som konstgräsplaner och idrottshallar är en sak, men motions- och hälsofrämjande aktiviteter sker, precis som vi i den här förstudien ta fasta på, på olika platser och i olika former. CIF menar att behovet av samsyn i både begrepp och problemformulering är särskilt viktigt i politikområden som dessa där olika intressen står mot varandra i kampen om resurser, yta och utvecklingsmöjligheter.¹⁰

Avvägningen kan till exempel handla om att antingen främja ytor för den organiserade idrottsrörelsen- eller för motionsaktiviteter utanför föreningslivet.

Både kunskapen och forskningen är eftersatt i frågor rörande idrottsanläggningar och ytor för idrott och fysisk aktivitet i Sverige. Hur ska moderna anläggningar rent konkret utformas för att vara långsiktigt hållbara, och samtidigt tillgodose både dagens och morgondagens behov? Hur ser det faktiska anläggningsbeståndet ut, exempelvis i relation till befolkningsutveckling och bostadsbyggande? Hur varierar förutsättningarna för idrotts- och motionsaktiviteter i olika sociodemografiska kontexter? Det är några av de forskningsområden som CIF identifierat som eftersatta.¹¹

På liknande sätt saknas det kunskap om sambanden mellan idrottsytor och idrottsdeltagande. Risken är nämligen att beslut tas utifrån förenklade antaganden om att fler anläggningar per automatik leder till ökat deltagande. Människors faktiska tillgänglighet till ytor för idrott och fysisk aktivitet handlar inte bara om rumsliga förutsättningar.

---

⁹ [Idrottsanläggningar – i dag och i morgon | CIF \(centrumforidrottsforskning.se\)](#)

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

De styrs av individuella preferenser och samhällstrender, av socioekonomi och av tillgång till nätverk. Det är till exempel därför den här förstudien diskuterar fler frågor än enbart anläggningarnas fysiska tillgänglighet. Om det idrotts-politiska målet är att aktivera fler – och särskilt de grupper som är alltför stillasittande – behövs ny forskning och ökad kunskap om de många faktorer som möjliggör och begränsar individers förutsättningar – och vilja – till fysisk aktivitet.¹² Det konstaterar även Boverket och understryker att det behövs ett helhetsgrepp om hur den byggda miljön ska formas så att människor har möjlighet att vara fysiskt aktiva i vardagen. Det behöver finnas miljöer som lockar till att gå, cykla och åka kollektivt.¹³ Riksidrottsförbundet uttrycker genom sin strategi för 2025 stöd för det kunskapsarbetet, till exempel genom målet att ”så många som möjligt, så länge som möjligt i en så bra verksamhet som möjligt”.¹⁴

Kommuner bär ett stort och svårnavigerat ansvar

En följd av anläggningspolitikens decentraliserade karaktär i Sverige är att varje kommun självständigt styr över omfattningen och inriktningen på de egna offentliga investeringarna i anläggningar och ytor för idrott och fysisk aktivitet. Systematiska diskussioner över kommungränser om regionala prioriteringar och behov förs i regel inte.¹⁵

Det saknas en nationell anläggningspolitik och anläggningsfrågan präglas av många och konkurrerande behov och intressen. Ansvariga för anläggningar och ytor för idrott och fysisk aktivitet – särskilt på kommunal nivå – tvingas därmed hantera en svår balansakt mellan olika, men likvärdiga intressen. Avvägningen kan till exempel handla om att främja faciliteter och ytor för den organiserade idrottsrörelsen eller för motionsaktiviteter utanför föreningslivet.¹⁶ Det är här som denna förstudies tema om mellankommunal samverkan kommer in i bilden.

Det är däremot inte enbart kommunerna som har rådighet att utveckla förutsättningarna. Idrott och folkhälsa är ett område med så kallad flernivåstyrning. Centrum för idrottsforskning (CIF) beskriver tre övergripande utmaningar i arbetet med att skapa förutsättningar för idrott och rörelse och har i Figur 1 sammanfattat olika aktörers roller¹⁷:

---

¹² [Idrottsanläggningar – i dag och i morgon | CIF \(centrumforidrottsforskning.se\)](#)

¹³ Boverket (2021). Miljöer för idrott och fritid. Rapport 2021:6.

¹⁴ [Strategi 2025 - Riksidrottsförbundet](#)

¹⁵ [Idrottsanläggningar – i dag och i morgon | CIF \(centrumforidrottsforskning.se\)](#)

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Ibid.

- **Behovsbild: Hur många idrottsytor behövs?**
- **Planprocesser: Hur synliggörs idrott i planeringen?**
- **Ekonomi: Hur finansieras anläggningar?**

Aktör	Behovsbild	Idrott och samhällsplanering (planprocesser)	Ekonomi
Idrottsrörelsen	Stödja med behovsbild	Stödja med kunskap kring idrottsytor	Idrottsövergripande samverkan och öppenhet för nya möjligheter
Nationell nivå	Nyckeltal – riktlinjer och rekommendationer	Metoder och verktyg i att planera för fysisk aktivitet	Nationell utvecklingsfunktion med kunskapsstöd och ekonomiskt stöd
Kommunal/Regional nivå	Kartlägga nuläge och inventera behov	Synliggöra fysisk aktivitet i samhällsplaneringen. Samverkan med idrottsrörelsen.	Sätta politiska mål
Akademien	Utveckla mätmetoder för god tillgänglighet	Undersöka glapp mellan policy och praktik. Samhällseffekter (ekonomiska) – idrott och idrottsytor	

Figur 1: CIF beskrivning av roller i arbetet med att främja god tillgång till hållbara och ändamålsenliga idrottsmiljöer | **Källa:** Centrum för idrottsforskning (CIF)

När det gäller att på nationell nivå tillgodose en nationell utvecklingsfunktion är det viktigt att konstatera att Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna (RF-SISU) är en relativt ensam nationell aktör som, utifrån eller trots sitt mer ideella ursprung, har statens uppdrag att samordna idrottsrörelsen ”i myndighets ställe”. Det är ett utmanande uppdrag inte minst om man tar det bredare perspektivet fysisk aktivitet för folkhälsa och inte bara organiserad idrott.

Frågan om vad staten kan och bör göra för alla de som inte passar in i den klassiska idrottsrörelsen kvarstår.

Det är med andra ord ett stort ansvar som läggs på kommunerna. Knappt varannan svensk kommun¹⁸ har gjort en egen analys över sin tillgång till idrottsanläggningar. De främsta verktygen i nuläget är SKR:s anläggningsenkät¹⁹. Att anlägga, driva och underhålla idrottsanläggningar är förenat med stora kostnader. Sveriges 290 kommuner tar ett stort ansvar för detta och är sammantaget den ekonomiskt största aktören inom idrotten i Sverige. Samtidigt finns juridiska förutsättningar som kan hjälpa kommunerna med till exempel mellankommunala samverkansavtal.

Hamburgundantaget förklarar det juridiska utgångsläget

För att underlätta mellankommunal samverkan mellan kommuner, om hel eller del av verksamhet, kom år 2017 nya bestämmelser i kommunallagen samt i lagen om offentlig upphandling. Lagarna integrerade *Hamburgundantaget* som är en rättspraxis från EU-domstolen. För att kommuner ska kunna utföra varandras uppdrag mot ersättning, i enlighet med kommunallagen och upphandlingslagstiftningen, behöver det finnas ett samverkansavtal som säkerställer att följande kriterier i Hamburgundantaget uppfylls²⁰.

- Samverkan behöver i avtal och realitet avse att **nå gemensamma mål**. Avtalet får därmed inte ha sitt ursprung enbart i den ena partens behov. Om avtalet rör ett ensidigt behov är det definitionsmässigt inte ett samarbete utan ett köp och ska därmed upphandlas enligt LOU.
- Samverkan kan **inte avse stödverksamhet som endast indirekt avser fullgörandet av kommunens uppgift**, exempelvis lokalvård eller restaurangverksamhet som då är tjänster som behöver upphandlas.
- **Alla samarbetsparter behöver bidra** till utförandet av uppdraget. Det krävs dock inte att alla parter bidrar med samma sak eller med lika mycket.
- Ekonomisk kompensation mellan parterna får inte avse mer än **kostnadstäckning**.
- Samarbetet ska endast styras av överväganden som hänger samman med **allmänintresset**. Det innebär bland annat att privata leverantörer inte får gynnas. Om samarbetet till exempel för med sig att anskaffningar ska göras från privata leverantörer ska de upphandlingarna genomföras enligt lag.

---

18 Sveriges Kommuner och Regioner (2019). Anläggningsrapporten 2019: Idrott och fritid. [Anläggningsrapporten 2019 - idrott och fritid | SKR](#)

19 Ibid.

20 [Avtal som är undantagna från reglerna om upphandling | Upphandlingsmyndigheten](#)

Ekonomi och flerfunktion

Utformning och hälsofrämjande miljöer

Utöver att tillgodose tillräckliga ytor, placering och närhetsprinciper och funktioner för flera olika målgrupper spelar också utformning och gestaltning en roll för att förstå behoven. Utformningen påverkar i vilken omfattning en yta kommer att nyttjas. En utformning som karakteriseras av öppenhet och insyn gör att fler kan nyttja platsen. Utformningen har också möjlighet att lyfta omgivningen och bidra till mer levande offentliga platser²¹. Dessa ”hälsofrämjande livsmiljöer” är något som återkommer också i Regionplan för Skåne.

Av de tre områdena behovsbild, planprocesser och ekonomi tar den här förstudien framför allt fasta på behovsbild och ekonomi. Frågorna om planprocesser innefattande till exempel utformning, samhällsplanering och gestaltning ryms inte inom ramen för den här studien, även om de oundvikligen kommit på tal i intervjuer och fokusgrupper och dryftas mellan raderna genomgående i rapporten. Det är viktigt att ha med sig i läsningen av rapporten, att steget till att testa en idrott ligger närmare till hands om en ungdom kan röra sig runt självständigt i sin hemort.

I denna förstudie tas en första ansats att starta analyserna från en så hög kunskapsnivå som möjligt genom att ta avstamp i ovan beskrivna kunskapsområden och utgå från lärdomar och erfarenheter från andra delar av Sverige. Exempelvis har förstudien tagit fasta på samverkansmodeller som utvecklats och testats i Stockholmsregionen eftersom det är här som utvecklingen av samverkansmodeller på det här området kommit längst²². I kapitlet *Samverkansmodeller* redogörs för vilka lärdomar som går att dra och tillämpa därifrån.

I nästkommande kapitel tas slutsatser på nationell nivå vidare till en regional analys av utgångsläget för Region Skåne. Vad gäller kunskapsläget i Skåne blev det tydligt att både kommuner och idrotter hade en god och gemensam bild av vilka behov och svårigheter som finns i dagsläget. Det uppdagades en tydlig önskan om ökad kunskap kring juridiken och de samverkansmodeller som är möjliga. I slutet av studien redogörs därför för ett antal möjliga samverkansmodeller som testats i andra delar av Sverige. Här presenteras också ett antal juridiska förutsättningar för mellankommunal samverkan.

---

²¹ [Idrottsanläggningar – i dag och i morgon | CIF \(centrumforidrottsforskning.se\)](#)

²² [Regional samverkan.pdf](#)

Hur ser utgångsläget ut för Skåne?

I Skåne finns ett gott utgångsläge för ökad mellankommunal samverkan. Det finns exempelvis ett flertal strategier på plats som understödjer mellankommunal samverkan avseende idrottsanläggningar i regionen. Det finns också samverkansplattformar både mellan kommuner och på regional nivå såsom RF-SISU Skåne. Den här förstudiens inriktning har till exempel stöd både i Region Skånes prioritering ”Sätt Skåne i rörelse”²³ och i strategin för kultur och hälsa- inte minst målet om ”Metodutveckling och ny praktik inom kultur och hälsa genom en mångfald av aktörer”²⁴

RF-SISU Skåne är Riksidrottsförbundets och SISU idrottsutbildarnas regionala företrädare och en viktig aktör i sammanhanget. Deras uppdrag är att stödja, leda, företräda, utveckla, bilda och utbilda idrottsföreningar och specialdistriktsförbund. I Skåne finns cirka 2 400 idrottsföreningar i 70 olika idrotter.

RF-SISU Skåne har identifierat att det i en kommun kan finnas idrottslokaler som står tomma samtidigt som i en angränsande kommun kan efterfrågan vara så stor att lokalerna inte räcker till. Man ser samverkan mellan kommunerna för att öka tillgängligheten för idrottsföreningar som viktigt. Andra av RF-SISU Skåne identifierade hinder är bidragsregler, lokalkostnader och uthyrning till utomstående. Organisationen har identifierat att idrotten i Skåne behöver:

- Att kommuner aktivt arbetar för samverkan över kommungränserna, som en möjlighet att förbättra förutsättningar för föreningar och invånare i kommunen
- Att förutsättningar skapas för ökad samverkan mellan kommunerna
- Att kommuner samverkar med närliggande kommuner i både nyinvestering och nyttjande av befintliga anläggningar²⁵

Friluftsliv och grönområden är en central del för regioninvånarnas långsiktiga hälsa. Det finns samtidigt ett ökande tryck på Skånes natur- och friluftsområden. Skåne kan komma att bli ett allt större besöksmål för besökare från andra delar av Sverige och internationellt samtidigt som befolkningen i regionen ökar och

---

²³ [Sätt Skåne i rörelse - Utveckling Skåne](#)

²⁴ [Region Skånes strategi för kultur och hälsa 2022-2030 - Utveckling Skåne](#)

²⁵ [Samverkan mellan kommuner för bättre förutsättningar - Skåne](#)

intresset för friluftsliv växer. Region Skåne vill förbättra tillgången till tätortsnära natur för nära, vardagligt friluftsliv och kortare utflykter.²⁶

En flerkärnig ortstruktur

En annan nämnvärd del i diskussionen om Skånes utgångsläge är förstås regionens flerkärnighet. Skåne består av en variation av tillväxtmotorer och regionala kärnor. I regionplanen anges Ystad, Trelleborg, Ängelholm, Landskrona, Helsingborg, Kristianstad/Hässleholm liksom Malmö/Lund som sju regionala kärnor i Skåne. Genom att öka förståelsen för det ömsesidiga beroendet kan Skåne skapa en utveckling där alla delar stärks utifrån sina kvaliteter, och där regionen bygger vidare på befintlig ortstruktur. Skåningarna rör sig återkommande mellan dessa kärnor och det skapar goda förutsättningar att dela och nyttja anläggningar med varandra. Arbetsplatser, bostäder och handel ska enligt rådande strategier främst utvecklas i kollektivtrafiknära lägen. Skåne vill ta vara på sin flerkärnighet och nyttja regionens alla delar för att stärka helheten.²⁷

I Regionplan för Skåne lyfts emellertid den flerkärniga ortstrukturen fram som en av åtta utmaningar för regionen. Utmaningen handlar om att skapa förutsättningar för växande städer och samtidigt utveckla och nyttja den flerkärniga ortstrukturen. Till utmaningen hör att Skånes utveckling går mot en mer ”få-kärnig” struktur med en stark tillväxt i sydvästra Skåne. Stora samhällsinvesteringar behöver användas kostnadseffektivt.²⁸

Bild 1: Två kvinnor som cyklar landsvägscykel | **Källa:** Shutterstock.com

---

²⁶ [Regionplan för Skåne 2022–2040](#)

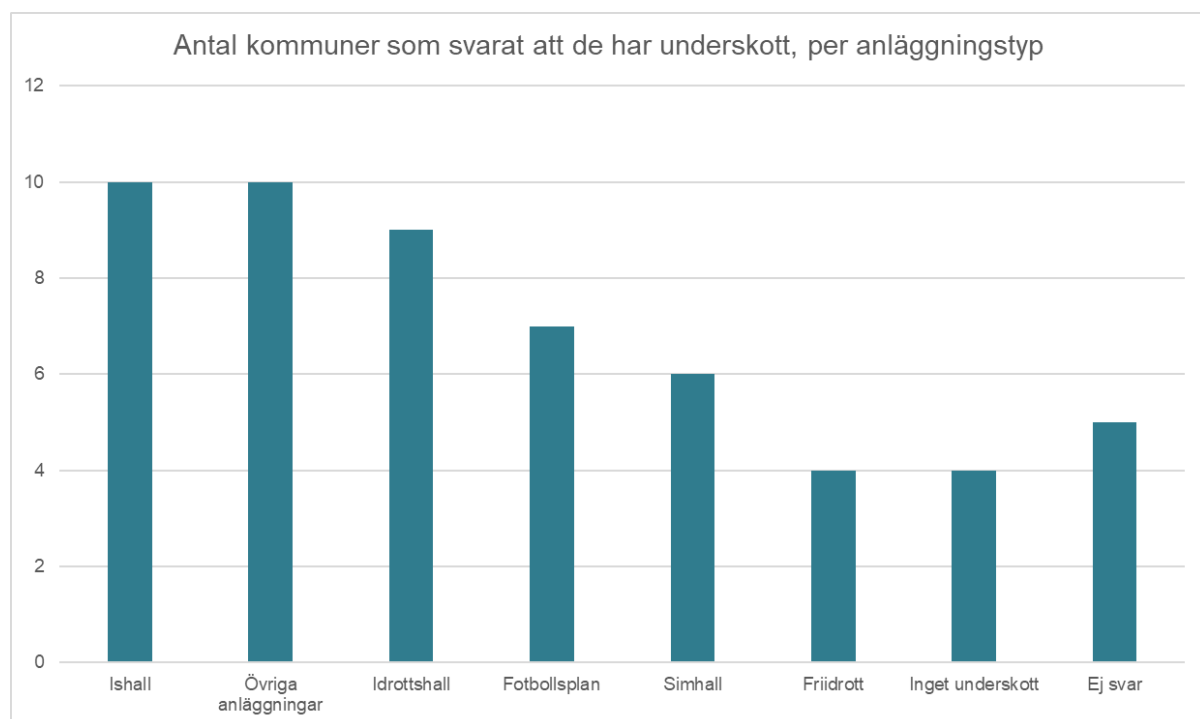
²⁷ [regional_utvecklingsstrategi_oppna_skane_2030.pdf](#)

²⁸ [Regionplan för Skåne 2022–2040](#)

Kommun- och idrottsföreträdares bild av tillgång till anläggningar i Skåne

Det är den här förstudiens samlade bedömning att idrotts- och kommunföreträdare har en liknande bild av hur tillgången till idrottsanläggningar ser ut idag. De allra flesta kommunföreträdare rapporterar till exempel full beläggning i sina anläggningar, samtidigt som idrottsföreträdare beskriver behovet av att hyra in sig i grannkommuner. Det resultatet går att urskilja i både enkäten och de gruppintervjuer som genomförts. I följande stycken baseras slutsatserna på en samlad analys utifrån både enkät- och intervjudata.

Ett mönster som återkommer är bristen på ishallar (konståkning, ishockey och curling), idrottshallar liksom simhallar. Flera kommunföreträdare nämner i intervjuer att deras simhallar är i stort behov av kostsamma renoveringar, och kommunerna befinner sig i en process av att stänga ner mindre simhallar till förmån för en större simhall på centralort.

Figur 2: Antal kommuner som svarat att de har underskott, per anläggningstyp

| **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

Det finns också en stor efterfrågan från friidrotten på specialanpassade anläggningar för gymnastik och friidrott inomhus, och flera kommunföreträdare efterfrågar ökad samverkan inom just dessa anläggningar. Friidrotten efterfrågar i sammanhanget anläggningar i "kommunkluster" som Helsingborg, Kristianstad eller Lund. Själva grundträningen i friidrott är samtidigt något som

kan fylla funktion för många andra idrotter; styrka, spänst, snabbhet, balans med mera. Informanterna resonerar kring att delar av träningen kan samlokaliseras med andra typer av idrotter.

Även skyttesport är en idrott som brukar samlokalisera med andra slags idrotter. Representanter för skytte efterfrågar fler och längre banor utomhus. En idrott som ibland av rent tekniska skäl får svårare att samlokalisera sig med andra idrotter är handbollen som berättar att klistret som man använder gör det svårare att städa och färdigställa hallen för andra sorts idrotter.

Vad gäller friluftsområden finns det en del kommuner som av rent geografiska anledningar anger en brist på också dessa, exempelvis Helsingborg och Landskrona. Representanter för orienteringen bekräftar bilden och berättar att det är konkurrens om exempelvis skogen där man ibland får nej från kommunen med hänsyn till naturvärden.

Samtidigt anger vissa kommuner att de har större utbud än efterfrågan på särskilda anläggningar. Som exempel kan nämnas Kristianstad som uppger ett större utbud än efterfrågan på mindre idrottshallar och gräsplaner på vissa platser. Åstorp har god tillgång till fullstora sporthallar som inte är fullbokade i dagsläget. Det gäller till exempel sporthallen i Hyllinge som ligger nära Helsingborg både i tid (med buss) och kilometer. Några kommunföreträdare anger ett behov av att samla information om anläggningsstrukturen och medlemskap i föreningar i syfte att förbättra planeringen och kunna ha en fullständig överblick tillgången till idrottsanläggningar.

I kapitlet "Upplivda hinder och möjliga vägar framåt" finns en mer detaljerad redogörelse av hur idrotts- och kommunföreträdare beskriver anläggningsbehoven i regionen.

Bild 2: Barn i gymnastiksal [cottonbro-studio](#) | **Källa:** [pexels.com](#)

Pågående sammanvändning

Sammanfattning

- När idrottsutövare nyttjar anläggningar över kommungränserna, är det ofta på grund av begränsad tillgång i den egna kommunen.
- Det finns en informell samverkan kring idrottsanläggningar, men det saknas formella samverkansavtal för gemensam drift av anläggningar.
- Kommunerna efterlyser ökad samverkan kring kostsamma anläggningar, som ishallar och simhallar.

Idrottsföreningar och utövare nyttjar anläggningar i andra kommuner än sin egen

Av de idrottsrepresentanter som besvarade enkäten angav en klar majoritet (514 av 651) att de i dagsläget nyttjar anläggningar utanför sin egen kommun.

Anläggningar som idag nyttjas av användare i flera olika kommuner är framförallt friluftsområden. Friluftsområden är ytor som av naturliga skäl sträcker sig över kommungränser, exempelvis vandrings- och cykelleder samt vattenleder. Skåne har ett stort regionalt sammanhållet system av sådana leder.

Vandringsleden Skåneleden och de tre nationella cykellederna Kattegattleden, Sydkustleden och Sydostleden med tre delleder sträcker sig mellan Kristianstad - Ängelholm, Ystad - Båstad och Lomma - Kristianstad. En stor del av lederna går att nå med kollektivtrafik och det görs kontinuerligt insatser för att öka tillgängligheten, bland annat genom att leder dras om i nya sträckningar för att bättre ansluta till hållplatser för bussar och tåg.²⁹ En av planeringsprinciperna i Regionplanen är att synliggöra och ta hänsyn till de nationella och regionala lederna i den kommunala fysiska planeringen.³⁰ Det finns även potential för Skåne att utveckla friluftsutbudet med exempelvis kanotleder friluftsliv. En del kommunföreträdare som deltog i gruppintervjuerna diskuterade dessa typer av anläggningar som möjliga samverkansmöjligheter.

²⁹ <https://geodata.skane.se/regutv/regionplan/2022/plan/dokument/regionplan-for-skane-2022-2040.pdf>

³⁰ <https://geodata.skane.se/regutv/regionplan/2022/plan/dokument/regionplan-for-skane-2022-2040.pdf>

Formell avsaknad av samverkansavtal för gemensam drift i regionen

Trots att utövare nyttjar anläggningar i andra kommuner än sin egen saknas idag samverkansavtal mellan kommunerna för den här typen av delning av resurser. Ett sätt att samverka är att införa digitala bokningssystem, där kommuner och föreningar får tillgång till en gemensam plattform för att underlätta samutnyttjande. Frågan om gemensam digital plattform är inte något som deltagarna i förstudien själva tog upp, men när de fick frågan var det genomgående svaret att det kan vara ett av flera sätt att samverka.

Både enkät- och intervjusvar visar alltså att det pågår informell samverkan i Skåne idag, men att det inte finns några mellankommunala driftsavtal på plats i dagsläget. Idrottsklubbar- och föreningar lånar vid behov anläggningar av varandra utan kommuners inblandning och utövare rör sig mellan kommungränserna. Det skapar ibland situationer där kommuner brottas med kostnaderna för underhåll och drift av anläggningar som nyttjas av invånare från flera olika kommuner.

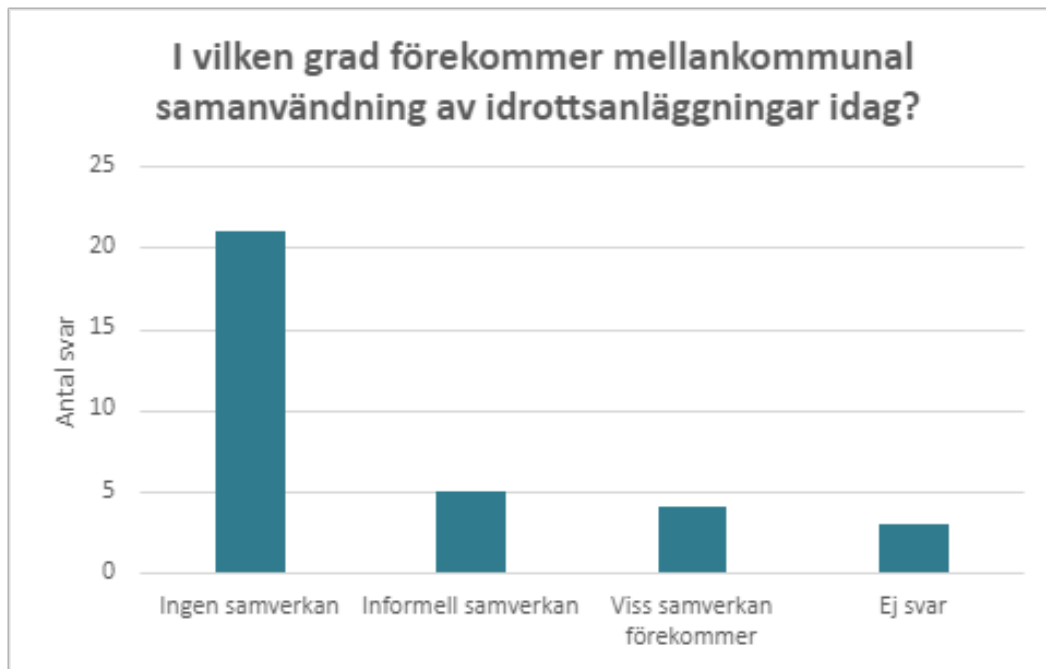
Några skånska kommuner har idag särskild samverkan kring underhållet av ovan nämnda friluftsområden, det vill säga vandrings- och cykelleder såsom Skåneleden (se avsnitt ”Idrottsutövare nyttjar anläggningar i andra kommuner än sin egen”). Det beror på att anläggningstypen kräver samverkan då lederna i sin utformning sträcker sig över flera kommuner. Samtidigt beskrivs av kommunföreträdarna ett antal tidigare försök till samverkan men som fallerat av olika anledningar. Till exempel nämns rid-leder i Höörs kommun där 8–9 kommuner samverkade. Lomma försökte samverka mellankommunalt kring volleyboll. Ett upplägg som flera kommuner visade intresse för är exemplet där Hässleholms kommun hyr ut maskiner och erbjuder driftunderhåll till självkostnadspris till föreningar.

Den absoluta majoriteten av kommunföreträdare som svarat på enkäten anger att man skulle vilja samverka mer.

I enkäten svarar vissa kommunföreträdare att mellankommunal samverkan pågår i hög utsträckning, men respondenterna har av svaren att utläsa tolkat frågan på flera olika sätt.

I kapitel ”Upplevda hinder och möjliga vägar framåt” finns kartor över typer av anläggningar där enkätrespondenterna, av olika anledningar, identifierat

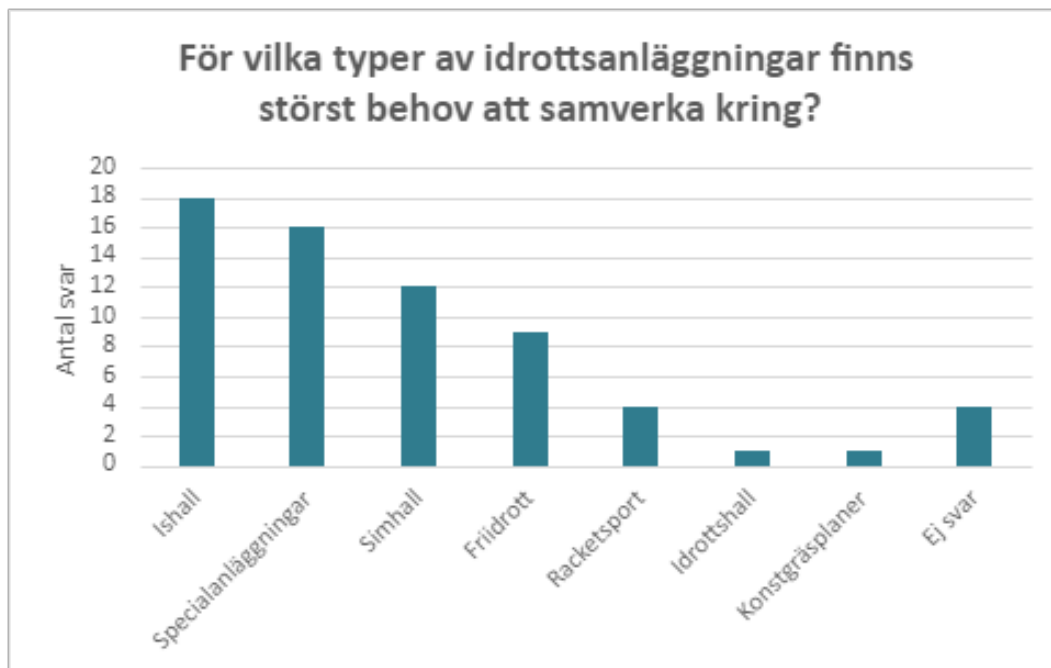
särskilda samverkansbehov. Kartorna bör däremot studeras och användas med försiktighet eftersom respondenterna tolkat frågan olika. Vilka som är de verkliga samverkansbehoven kräver en närmare analys.

Figur 3: Samverkan mellan kommuner i Region Skåne dag

| **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

Precis som i intervjuerna är det samverkan kring mer kostsamma anläggningar som kommunföreträdare anger som angeläget; ishallar, simhallar, specialanläggningar av olika slag för exempelvis friidrott och racketsport (figur 4).

Figur 4: Behov av samverkan efter anläggningstyp enligt enkätsvar

| **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

Kommunföreträdarnas bild av vilka typer av anläggningar som kräver samverkan sammanfaller med vilka anläggningstyper som utövare idag reser över kommungränserna för att nyttja. Till dessa idrotter hör framförallt is-sporter som ishockey, curling och konståkning, men också simning och friidrott.

Kommunföreträdarnas bild av vilka typer av idrottsanläggningar som kräver samverkan sammanfaller med vilka anläggningstyper som utövare idag reser över kommungränserna för att nyttja.

Även motorsport (enduro, motocross, racing), cykel (BMX, MTB), kampsport, cricket, orientering, Skyttesport och ridsport är idrotter inom vilka utövarna regelbundet reser över kommungränserna för att utöva. Aktiva i än fler idrotter reser för att tävla. De 4 000 tävlande inom ridsporten reser i hela Skåne och hela landet för att tävla och träna. De är inte bundna av kommunala gränser och väljer ofta att träna hos en specifik tränare oavsett kommun. Även ridskoleelever kan resa längre sträckor om de hittar en bra tränare och häst.

Det finns två aktiva curlingklubbar i Skåne idag, en i Helsingborg och en i Malmö. Medlemmar reser över kommungränser för att utöva sporten. De aktiva i Malmöklubben åker till och med över nationsgränsen, till en hall i Kastrup för att träna. Pendlingen mellan kommunerna beskrivs av intervjupersonerna som omfattande på grund av ett begränsat antal isytor i distriktet, främst i Malmöregionen men även i övriga delar av Skåne. Pendlingen sker främst på grund av brist på isytor eller föreningar i hemkommunen, men även på grund av rekrytering mellan föreningar och olika elitsatsningar för äldre ungdomar. Att Malmös isytor är fullbelagda beror också på att en av de större ishockeyföreningarna i länet finns där. Stora klubbar drar till sig aktiva från ett större upptagningsområde. Även handbollen är en idrott där utövare reser över kommun-gränser för träning och seriespel, och de är beredda att resa långt för att delta i lägerverksamhet och spelarutbildningsverksamhet.

Dessa exempel visar att det finns en betydande rörlighet av idrottsutövare över kommungränserna för att nyttja de anläggningar som bäst möter deras behov, vilket kan innebära utmaningar för lokala föreningar också möjligheter för mellankommunal sam användning. Flera anläggningar är dyra i drift och har svårt att bära sina egna kostnader särskilt när de blir hårt belastade av besökare från flera olika kommuner vilket tyder på att det finns ett behov av kostnadstäckande samverkan kring dessa anläggningar. Kommunföreträdarna identifierar emellertid en del utmaningar. I nästa avsnitt diskuteras hur dessa upplevda utmaningar och hinder kan förstås och hanteras.

Upplevda hinder och möjliga vägar framåt

Sammanfattning

- Det finns juridiska, ekonomiska och organisatoriska faktorer som påverkar samverkan, såsom behov av kostnadstäckande avtal, en tydlig samordningsstruktur, och vikten av politisk vilja. Det underlättar och främjar effektiv och kostnadsbesparande användning av idrottsanläggningar över kommungränserna.
- Andra av informanterna upplevda hinder innefattar otydlig terminologi, lokalt motstånd, avstånd och transportfrågor, samt att prioriteringar för att bättre möta behoven hos olika grupper, särskilt ungdomar, behöver harmoniseras.
- Det finns ett tydligt behov och goda möjligheter för

Upplevda hinder för idrotter och kommuner

Det finns mycket som talar för att kommuner både kan och bör försöka överkomma de hinder man upplever för att öka den mellankommunala samverkan. Kapitlet inleds med en redogörelse för hur idrottsföreträdarna beskriver sina behov i avseendet anläggningar och deras syn på möjliga vägar framåt.

Idrottsföreträdarna identifierar ett behov av specialiserade och tävlingsinriktade anläggningar som viktiga gemensamma samverkansanläggningar eftersom enskilda kommuner har svårt att investera i dessa på egen hand. I vissa fall, som med curling i Malmöområdet, kan det finnas ett behov av att bygga nya anläggningar. Kommuner och RF-SISU kan stödja sådana initiativ genom finansiering eller hjälp med att hitta lämpliga platser, resonerar idrottsföreträdarna. Kommuner och regioner kan också stödja genom att öka sitt ekonomiska stöd, särskilt till mindre idrotter som har svårare att konkurrera om resurser. Föreningar finansierar sina aktiviteter genom medlemsavgifter, bidrag från RF-SISU, kommunala bidrag och ibland uthyrning till företagsevent.

De resonerar också kring att kommuner skulle kunna ställa krav på att föreningar samverkar och delar anläggningar för att få tillgång till föreningsbidrag, som ett sätt att uppmuntra till effektivare användning av befintliga anläggningar och resurser. De resonerar vidare kring behovet av mer flexibla regler för LOK-stöd och ett behov av anpassning av regler för lokalt aktivitetsstöd som ett sätt att både tillåta och uppmuntra delning av anläggningar över kommungränserna. Det finns också ett behov av att kommuner och Region Skåne kan samarbeta för att förbättra kollektivtrafik och samåkningsmöjligheter till och från anläggningar för att minska både kostnader och miljöpåverkan.

Idrottsföreträdarna resonerar vidare om tillgänglighet och inkludering. Kommuner och RF-SISU kan enligt idrottsföreträdarna arbeta för att göra idrotter och anläggningar mer tillgängliga för olika grupper, inklusive personer med funktionsnedsättningar, genom att till exempel stödja tillgänglighetsanpassningar och skapa referensgrupper för att testa och ge feedback på anläggningar.

För att nå ut till nya målgrupper och öka deltagandet i idrottsaktiviteter menar idrottsföreträdarna att kommuner och RF-SISU bör stödja initiativ som riktar sig till specifika grupper, som barn och unga eller personer med olika särskilda förutsättningar. En del idrotter, som exempelvis olika kampsporter, styrkesporter och vissa skyttegrenar verkar ofta utom synhåll för de flesta i egenförhyrda källarlokalerna eller liknande. Idrottsföreträdarna resonerar här kring risken för undanträngningseffekter. Om till exempel kommunerna prioriterar vissa idrotter eller anläggningar framför andra kan det leda till att de idrotter som inte prioriteras får mindre tillgång till träningstider och faciliteter. För att öka synligheten och attraktiviteten skulle kommuner och RF-SISU kunna hjälpa till med att hitta lämpliga platser och stödja marknadsföringsinsatser.

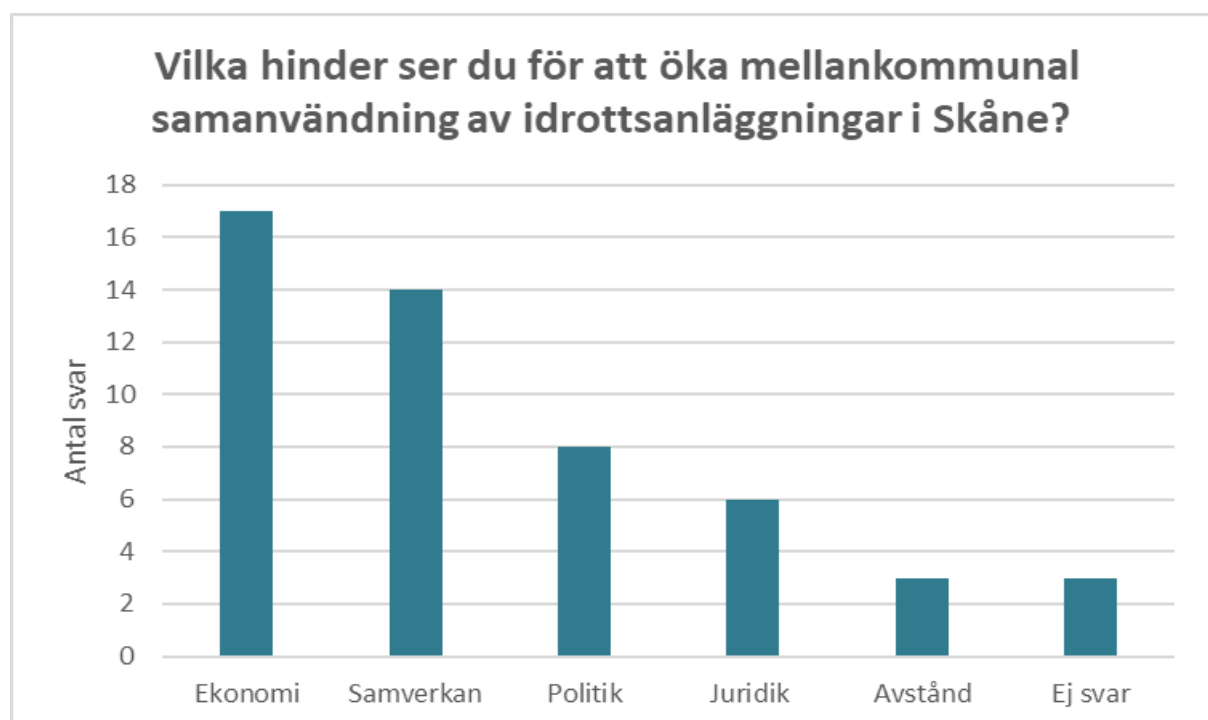

Bild 3: Barn och unga som åker skateboard | **Källa:** Shutterstock.com

En annan aspekt handlar om att skapa forum för erfarenhetsutbyte där kommuner och idrottsföreningar kan dela framgångsrika exempel och lärdomar från samverkan. Även stöd för ledarutveckling är ett viktigt område för idrotterna var företrädare i studien beskriver en generell brist på ledare.

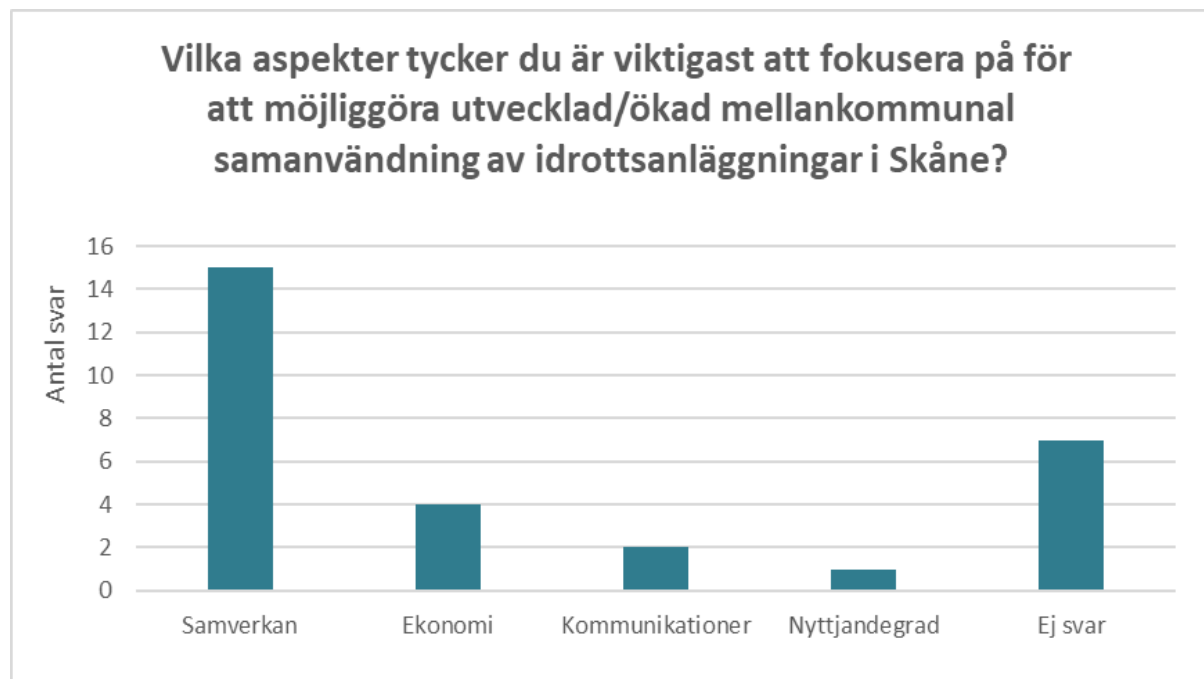
Ett särskilt område i behov av stöd är, enligt både idrotts- och kommunföreträdarna, att utveckla samverkansmodeller för drift och underhåll av anläggningar. Idrottsföreträdarna nämner att ett sådant arbete också kan inkludera gemensamma bokningssystem och gemensam koordinering mellan kommuner.

Tittar man på hur kommunföreträdare beskriver utmaningar i intervjuer och fokusgrupper finns det en hel del likheter med hur idrottsföreträdarna svarade, framför allt avseende ekonomi. Kommunerna anger i enkäten ekonomi, samverkan och politik som de största hindren för mellankommunal samverkan idag.

Figur 5: Hinder för att öka mellankommunal sam användning av idrottsanläggningar enligt enkätsvar. | **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

Det är också samverkan och ekonomi som kommer i topp när kommunerna i enkäten identifierar vilka frågor som är viktigast att hantera för att utveckla den mellankommunala samverkan (figur 6).

Figur 6: Möjliggörare för att utveckla mellankommunal sam användning enligt enkätsvar. | **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

För att få en djupare förståelse för de enkätsvar som kommunerna lämnade tillfrågades ett antal kommuner också om hinder och utmaningar i gruppintervjuformat. I kommande avsnitt diskuteras de upplevda hinder som framkom i dessa samtal och kategoriserar dessa i juridiska, ekonomiska och organisatoriska faktorer. I syfte att nyansera bilden av dessa upplevda utmaningar redogörs samtidigt för hur dessa hinder kan hanteras. Vår redogörelse för hur hinder kan hanteras bygger på Swecos erfarenhet från utredningar genomförda i framförallt Stockholmsområdet liksom på erfarenheter från inte minst RIK-projektet³¹ utifrån vilken förstudiens rådgivare Torbjörn Neiman kommenterar upplevda hinder utifrån särskilt beprövad erfarenhet.

Juridiska faktorer

Upplevd svårighet: Det finns en viss osäkerhet hos kommunföreträdarna i gruppintervjuer och fokusgrupp om hur man kan och bör organisera mellankommunal samverkan. Diskussioner uppstod om huruvida man behöver skapa kommunalförbund eller liknande strukturer för att hantera samarbetet.

➔ **Förslag till lösning:** Det finns gott om exempel på samverkansmodeller och avtal som kan användas även utan mer avancerade strukturer som

³¹ RIK - Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola - Region Stockholm

exempelvis kommunförbund. Det räcker som regel med långsiktiga avtal om kostnadstäckande men inte vinstgivande köp av verksamhet.

Upplevd svårighet: Kommunföreträdarna refererar också stundvis till kommunallagen som en begränsning med hänvisning till att det där framgår att kommuner inte ska subventionera invånare i andra kommuner. Det kan skapa juridiska begränsningar för kommuner att erbjuda subventionerade hyror eller bidrag till föreningar eller individer från andra kommuner. Det kan också begränsa kommuners möjligheter att stödja användning av anläggningar över kommungränser.

➔ **Förslag till lösning:** Det är därför viktigt att i stället avtala om en kostnadstäckande ersättning för de tider eller de platser man långsiktigt hyr in sig på i en anläggning. På så vis uppfyller man kommunallagens intentioner och kan samverka för att hitta ”vinna-vinna” för alla deltagande parter utan att direkt subventionera invånare i andra kommuner.

Upplevd svårighet: Det finns också lagkrav som påverkar placeringen av vissa anläggningar, som exempelvis ridhus som inte kan ligga inom tätbebyggda områden. Det kan ibland öka behovet av samverkan. Andra exempel är flygsport, motorsport, skyttesport utomhus med flera sporter. Ägandefrågor, som när en kommun äger mark eller anläggningar i en annan kommun, kan kräva specifika avtal och förståelse mellan kommunerna.

➔ **Förslag till lösning:** Sådana ägarförhållanden försvårar ibland. Det är i många fall historiska äganden som hänger kvar sedan tiden innan nuvarande kommunindelning. Gemensamma investeringar och gemensamt ägande över kommungränser är komplicerat. Det är både enklare och mer korrekt i relation till kommunallagen att avtala om köp av tid för att på det sättet i stället dela på den långsiktiga driftkostnaden.

Ekonomiska faktorer

Upplevd svårighet: När det gäller ekonomiska faktorer är det just taxor och avgifter som står i centrum. Om det finns en högre taxa för utomkommunala användare eller om kostnaderna för att hyra anläggningar är höga, kan det vara en ekonomisk barriär som hindrar barn och unga från att delta i idrottsaktiviteter. Det här ser också en del respondenter som en möjlig undanträngningseffekt. Det finns en problematik kring taxor när föreningar från en kommun ska använda anläggningar i en annan kommun, vilket i dagsläget kan bli dyrt. En kommun måste exempelvis ta ut en hög taxa för icke kommuninvånare för att använda ishallen, vilket kan begränsa tillgängligheten

för mindre resursstarka föreningar. Det finns föreningar som förväntar sig att använda anläggningar till låg kostnad, vilket kan skapa ekonomisk press på kommunerna. Några kommunföreträdare nämner det kommunala LOK-stödet som en svårighet eftersom det är kopplat till den kommun där utövaren är bosatt.

➔ **Förslag till lösning:** För att lyckas med samverkan och uppfylla lagens intentioner behöver man uppnå kostnadstäckande men inte vinstgivande nivåer, exempelvis faktisk kostnad per aktiv idrottande person. Om exempelvis en förening från X kommun använder sig av Y kommuns ishall *på uppmaning av och i samförstånd med hemkommunen (OBS!)* så behöver hemkommunen bidra med mellanskillnaden mellan subventionerad taxa och kostnadstäckande taxa. Alternativet att i stället bygga och driva en egen anläggning är som regel betydligt dyrare. Kostnaden för att bygga och underhålla inte minst specialanläggningar som simhallar och ishallar är hög, och det kan vara en utmaning att fördela kostnaderna mellan kommuner. Men använder man sig av principen om kostnadstäckande men inte vinstgivande ersättning så kan man ändå komma fram. Samma metod kan även tillämpas för det lokala kommunala aktivitetsstödet (LOK). Om transfereringar görs är inte den aktiva idrottarens hemort något problem vare sig ekonomiskt eller juridiskt.

Upplevd svårighet: När anläggningar har svårt att bära sina kostnader kan det påverka vilken tillgänglighet och vilka öppettider man kan erbjuda. Om till exempel anläggningar som ishallar inte är öppna under sommaren eller om det finns begränsade tider då anläggningarna är tillgängliga, kan det bidra till undanträngningseffekter och begränsa möjligheterna för barn och unga att utöva sin idrott. Om simhallar eller ishallar stängs ner på grund av ekonomiska eller underhållsmässiga skäl, minskar tillgången på idrottsfaciliteter, vilket kan leda till att färre barn och unga har möjlighet att utöva vissa idrotter.

➔ **Förslag till lösning:** Idrottsanläggningar är förhållandevis dyra att anlägga, uppgradera och underhålla. Om det finns behov, möjligheter och vilja kan mellankommunal samverkan bidra till att långsiktigt sänka driftskostnaderna för den investerande kommunen.

Upplevd svårighet: En kommunföreträdare berättar att "ibland händer det också att man får anslag för att bygga exempelvis servicefunktioner i ett friluftsområde, men inget driftsanslag eller utökning av budget för att sköta och underhålla, vilket blir en belastning i slutändan."

➔ **Förslag till lösning:** Det är därför viktigt att alltid skriva fram förslag till beslut med driftkonsekvenser. Då blir det hållbart över tid.

Bild 4: Två äldre personer som promenerar i skoglig miljö | **Källa:** Region Skåne

Organisatoriska och politiska faktorer

Upplevd svårighet: En del av kommunföreträdarnas upplevda hinder handlar om just fungerande samverkansstrukturer. Man upplever att det krävs komplexa avtal och samverkansstrukturer som inte finns utarbetade idag.

- ➔ **Förslag till lösning:** Det behöver inte vara väldigt avancerade avtal. Om man håller sig till principen om kostnadstäckande och förhållandevis långsiktig ersättning för de tider eller de platser man hyr så är det utifrån erfarenheter i andra delar av landet (se avsnitt xx samverkansmodeller) en hållbar struktur i sig.

Upplevd svårighet: Samverkan kring drift och underhåll av anläggningar kräver en huvudman, och avsaknaden av en sådan kan leda till brist på struktur och ansvar, vilket nämns i samband med att kommunföreträdarna diskuterar kanotleder.

- ➔ **Förslag till lösning:** Kommunen där en investering görs bör därför vara huvudman och den som i sin tur hyr ut tider och platser på anläggningen enligt en för avseendet lämplig samverkansmodell. Långsiktighet och kostnadstäckning för nyttjandet behöver vara målet.

Om samarbetet avser något som geografiskt sträcker sig över flera kommuner, som exempelvis leder av olika slag, rekommenderas att man tillsammans utser en av de deltagande kommunerna som samordnande och sammankallande för satsningen. De investeringar som görs bör fortfarande vara knutna till den kommun där anläggningsarbetet geografiskt görs.

Om investeringarna för exempelvis en led av praktiska skäl eller lokaliseringsskäl behöver bli större i någon av de samverkande kommunerna bör en kostnadstäckande reglering av driftskostnaderna för detta göras på samma sätt som för andra anläggningar. Exempelvis kan ett klubbhus eller liknande för en kanotled ligga i en kommun men driftskostnaden för hela leden delas lika mellan samtliga kommuner.

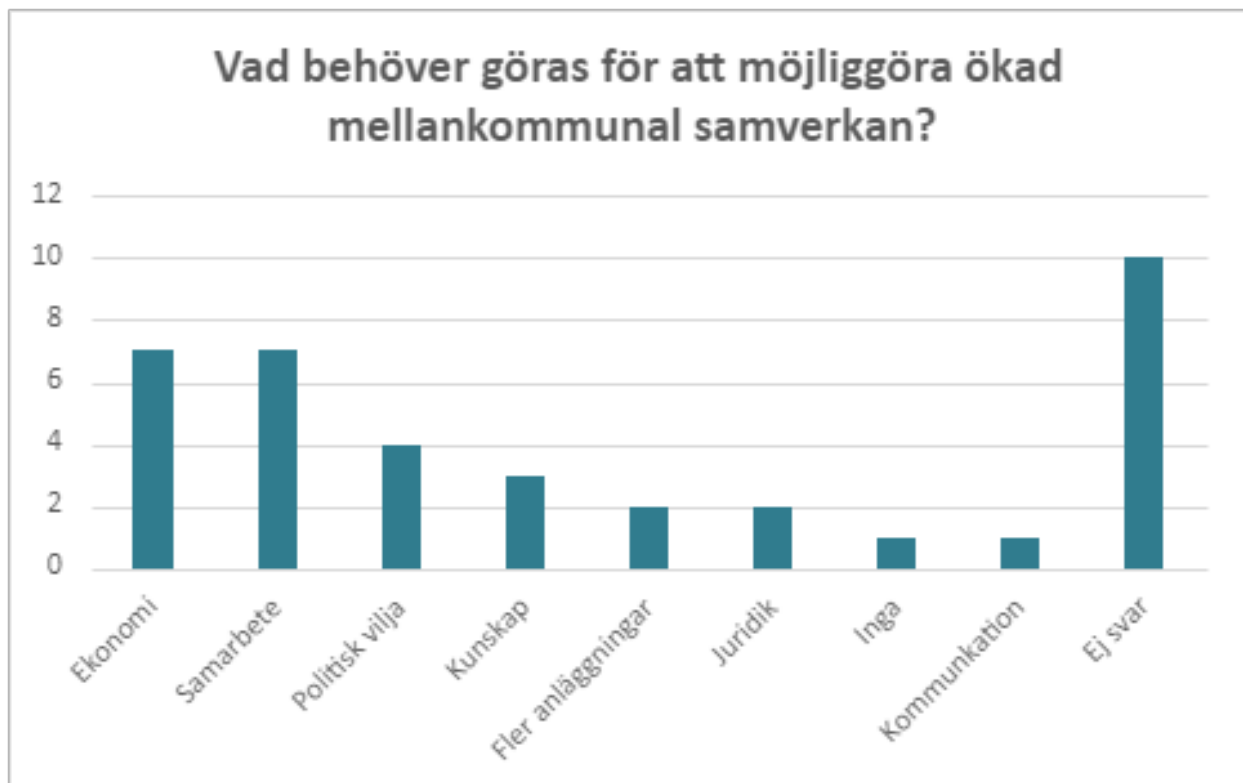
Upplevd svårighet: En del kommuner resonerar också kring en eventuell utmaning inom att samla in och hantera data om anläggningsstrukturer och användningen av anläggningar, något som ses som en nödvändighet för effektiv planering och samverkan.

➔ **Förslag till lösning:** Alla data behöver inte vara på plats för att börja samverka. Modellen kan växa med lite i taget, förutsatt att det finns behov som kan lösas med samverkan och förutsatt att kommunerna vill.

Upplevd svårighet: När kommunföreträdarna i enkäten tillfrågades om vad som behöver göras för att möjliggöra ökad mellankommunal samverkan angavs även här "politisk vilja" (figur 7). Politiska beslut och prioriteringar kan förstås precis som inom andra samhällsfrågor skapa hinder för mellankommunal samverkan. Det kan till exempel handla om att politiker i en kommun inte stödjer investeringar i anläggningar som även skulle användas av invånare från andra kommuner.

➔ **Förslag till lösning:** Den typen av hinder uppstår ibland, inte minst vid så kallade maktskiften. Därför är det viktigt att både befintlig och önskad samverkan *förankras noggrant med både tjänstemän och politiker* med tydliga beskrivningar av vilka behov som finns och vad som är "vinna-vinna" för alla involverade parter. Det är också viktigt att kunna visa på redan ingångna långsiktiga avtal som binder upp samarbetet över tid.

Figur 7: Vad kommunrespondenter anser behöver göras för att möjliggöra ökad mellankommunal samverkan | **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

Övriga faktorer

Upplevd svårighet: Utöver juridiska, ekonomiska, organisatoriska och politiska faktorer finns också en del områden som faller under ”övrigt”. Det kan till exempel handla om att språkbruk och att olika definitioner och terminologi kring anläggningar mellan kommuner kan leda till förvirring och ineffektivitet.

➔ **Förslag till lösning:** Det är, precis som tidigare nämnts i denna rapport, en utmaning i hela landet. Arbetsområdet idrottsanläggningar skulle förmodligen gynnas av att definitionerna harmonierar mellan alla kommuner i hela landet. För att detta ska ske behöver dock initiativ till en sådan harmonisering tas på nationell nivå.

Upplevd svårighet: En del kommunföreträdare resonerar kring att även bokningssystem borde koordineras mellan kommunerna.

➔ **Förslag till lösning:** Idrotts- och fritidsverksamhet är ju för kommunerna frivilliga, oreglerade områden där det vuxit fram många lokala lösningar. Den här förstudien visar framförallt på möjligheterna till laglig och reglerad samverkan för gemensam och kostnadstäckande drift av anläggningar, men bokningssystem kan absolut vara ett annat intressant område för samverkan.

Upplevd svårighet: Både kommun- och idrottsföreträdare resonerade kring att det idag finns en prioriteringsordning där vissa grupper eller idrotter är mindre prioriterade, vilket kan påverka deras möjligheter att nyttja anläggningar i andra kommuner. Det nämns också att äldre är en grupp som inte är högt prioriterad i någon kommun.

➔ **Förslag till lösning:** Prioriteringar är alltid svårt och behöver göras av kommunerna men om man i vissa fall, där det är önskvärt och rimligt, kan prioritera tillsammans så ökar troligen möjligheterna att komma fram till bra lösningar.

Upplevd svårighet: En ytterligare faktor som identifierades som möjligt hinder för mellankommunal samverkan handlade om lokalt motstånd. I fallet med projektet om en ridled uppstod problem när boende inte ville ha ridleder som går över flera kommungränser in på knuten.

➔ **Förslag till lösning:** Sådana motstånd kan förvisso vara besvärliga. Gedigen tidig politisk förankring samt god information och god dialog med de boende är extra viktigt när man bedömer att en verksamhet på olika sätt löper risk att upplevas som störande för de boende.

Avstånd och mobilitet

Upplevd svårighet: Avstånd och transport. Både kommun- och idrottsföreträdare resonerar stundvis i intervjustudierna kring att Skåne i jämförelse med Stockholm (där dessa frågor har utretts i större omfattning) brottas med längre avstånd mellan olika anläggningar. Det kan innebära ökat resande vilket kan vara ett hinder för många användare.

Det finns också ett antal unga som går i skola i en annan kommun än där de är skrivna och som av den anledningen kanske slutar vara aktiva i sin idrott. Det här ser en del intervjupersoner som en generell undanträngningseffekt. Om idrottsanläggningar är placerade långt från där barn och unga bor, kan det vara svårt för dem att ta sig dit, särskilt om de är beroende av föräldrar för transport eller om kollektivtrafikförbindelserna är otillräckliga.

➔ **Förslag till lösning:** Det är nog rimligt att oftare fokusera på samarbeten i delar av Skåne snarare än i hela regionen. Samverkan behöver inte ske mellan de anläggningar och kommuner som ligger längst ifrån varandra utan snarare i de delar som angränsar till varandra tidsmässigt och/eller avståndsmässigt. Det finns områden och sträckor där avstånden i tid och/eller kilometer är små och där invånare i olika åldrar redan idag rör sig nästan dagligen över kommungränser, exempelvis skolungdomar.

Bild 5: Barn som gymnastiserar | **Källa:** Region Skåne

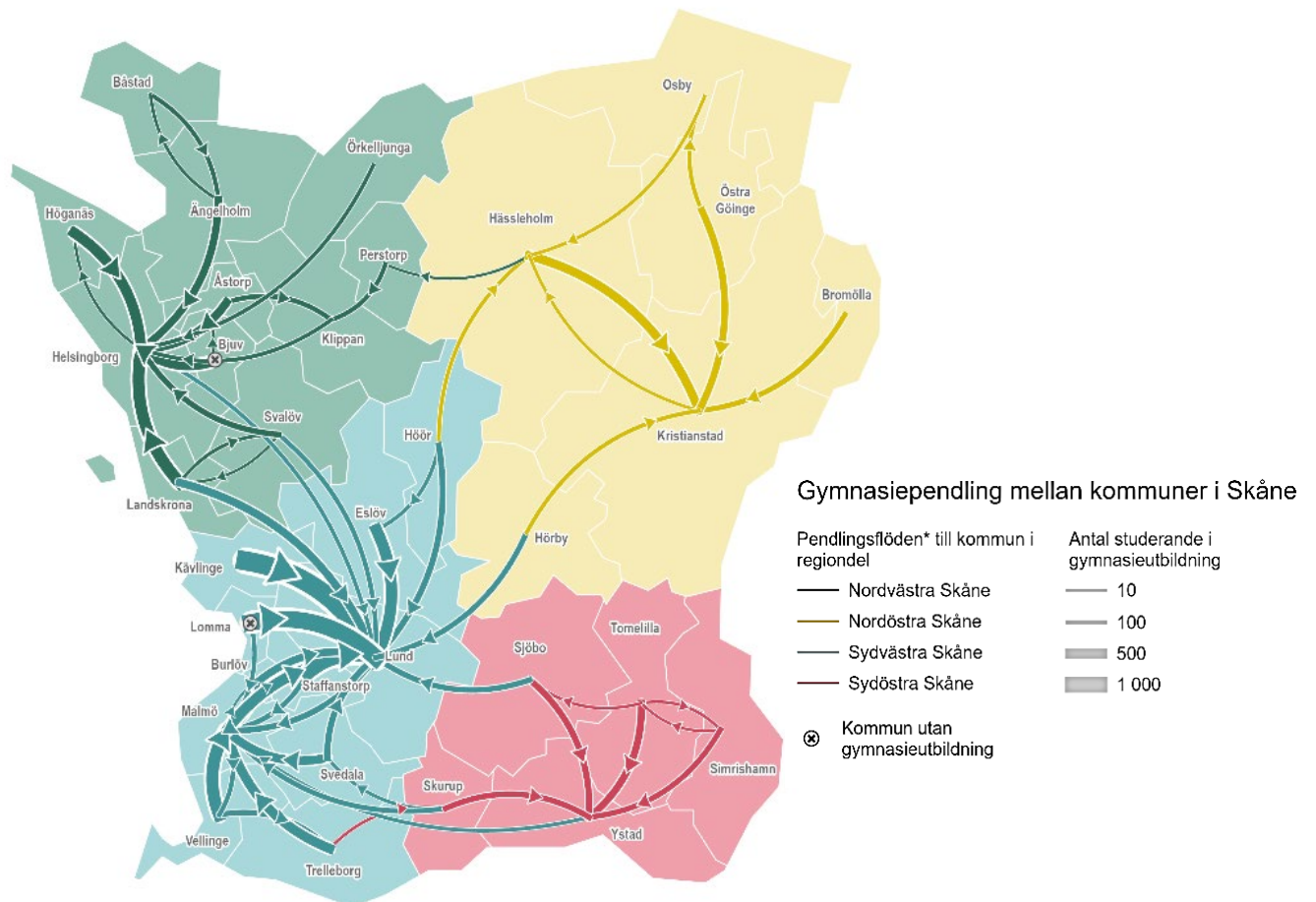
Upplevd svårighet: Här resonerar respondenterna både om skolors placering och skolungdomars rörlighet över kommungränserna. Både kommun- och idrottsföreträdare diskuterar att socioekonomiskt svaga grupper eller andra idag inaktiva grupper har behov av närhetsprincip och att det genom mellankommunal samverkan kanske kan frigöras plats och resurser på andra ställen. Några av kommunföreträdarna anser att ungdomar som går i grundskola eller gymnasium i en annan kommun än där de bor kan ha svårare att fortsätta vara aktiva i sin idrott, eftersom möjligheterna att idrotta kan vara större i hemkommunen.

➔ **Förslag till lösning:** Goda möjligheter till fysisk aktivitet som ligger nära där människor bor är sannolikt avgörande för att öka den fysiska aktiviteten. Särskilt bland grupper som idag är mindre aktiva. Detta är ett lokalt planeringsansvar som ligger på kommunerna men det bör också beaktas övergripande i regionens planering.

Men mellankommunal samverkan kan många gånger hjälpa till att frigöra enklare anläggningsytor som sedan kan utvecklas till lokala boendenära anläggningar.

Det faktum att ungdomar går i skolan i andra kommuner än där de är skrivna behöver nog ses som en katalysator för samverkan snarare än ett hinder. Bland gymnasieungdomar sker många förflyttningar över kommungränser men eftersom många barn och unga idag går i profilsolor eller i fristående skolor av olika slag även i grundskoleåldern är det ett förhållandevis stort antal individer som dagligen reser över kommungränser även i de lägre åldrarna.

Utifrån en kartläggning av mellankommunal gymnasiependling (Statistiska centralbyrån 2023) kan det konstateras att ungdomar reser över kommungränser i mycket stor utsträckning redan idag. I figuren nedan kan fem tydliga kluster av mellankommunal gymnasiependling identifieras.

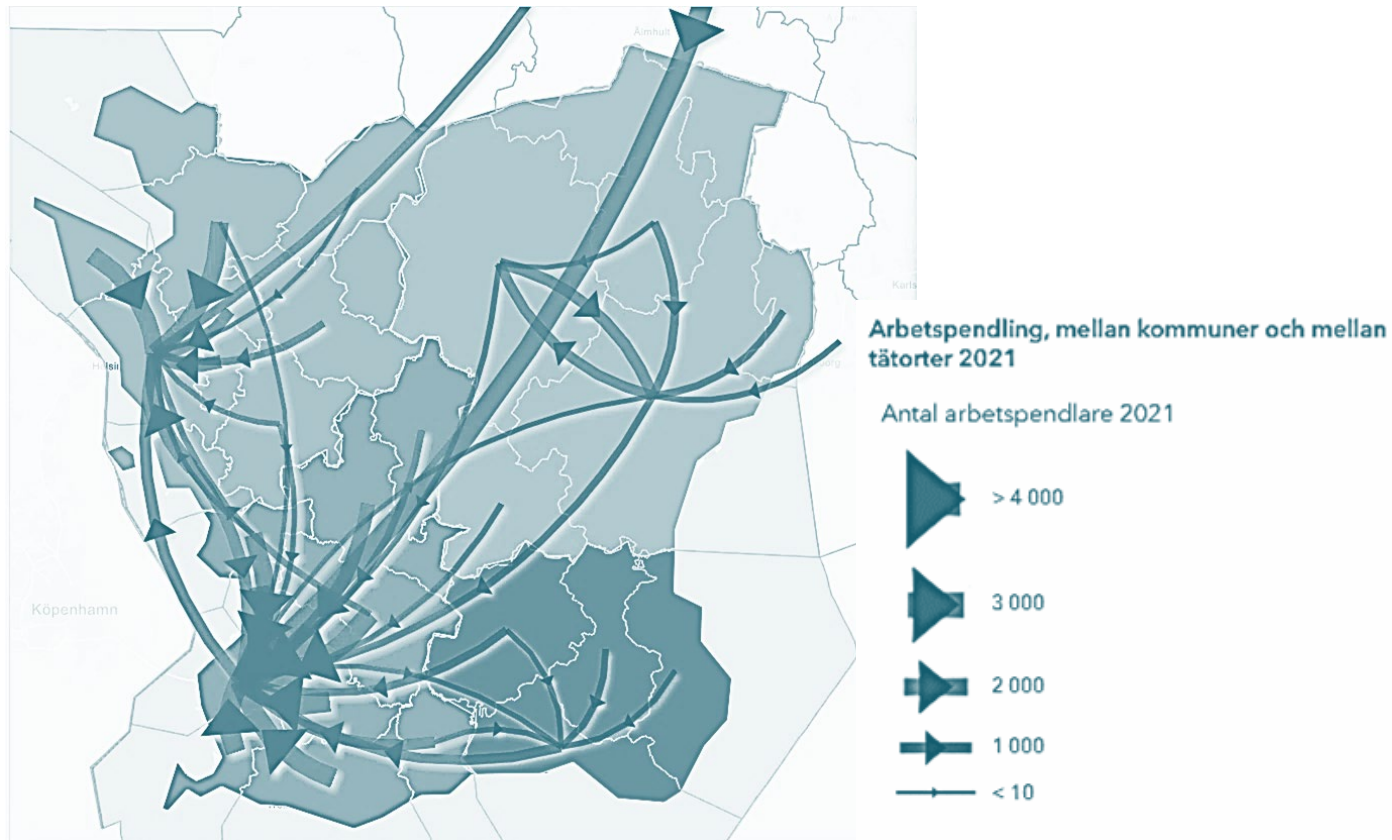

Figur 8: Mellankommunal gymnasiependling i Skåne 2020.

| **Källa:** Statistiska centralbyrån 2024

Ungdomar från närliggande kommuner möts regelbundet i Helsingborg, Malmö, Lund, Kristianstad och Ystad.

Liknande kluster kan identifieras vid kartläggning av mellankommunal och länsgränsöverskridande arbetspendling.

Figur 9: Mellankommunal och länsgränsöverskridande arbetspendling 2015.

| **Källa:** Statistiska centralbyrån 2024

Det finns med andra ord stora möjligheter att utnyttja att ungdomar redan idag rör sig över kommungränser på daglig basis genom att öppna upp för mellankommunal samverkan inom andra områden. Exempelvis är det tydligt att ungdomar från Simrishamn, Tomelilla, Sjöbo och Skurup reser till Ystad för sin gymnasiala utbildning. Det innebär att ett samverkansavtal mellan dessa kommuner, med Ystad som huvudman, med fördel kan upprättas för anläggningar som ungdomarna använder efter skoltid innan de reser hem igen. Samma gäller övriga identifierade kluster.

Potential för mellankommunal samverkan

Utifrån den empiri som presenterats och diskuterats i föregående avsnitt går det att urskilja ett tydligt behov av mellankommunal samverkan kring skånska idrottsanläggningar, och dessutom goda förutsättningar och flera möjligheter. Utifrån både enkät och intervjuunderlag från både idrotts- och kommunföreträdare finns ett utbrett behov och intresse av samverkan.

Både kommun- och idrottsföreträdare ser också flera möjligheter i att öka den mellankommunala samverkan och de positiva effekterna bedöms bli stora om

samverkan görs på rätt sätt. Kommun- och idrottsföreträdarna ser samverkan som en nyckel till att förbättra förutsättningarna för idrottsutövning genom att dela resurser, kunskap och infrastruktur som ett sätt att bidra till ökad tillgänglighet och kvalitet på idrottsanläggningar. Det ger även kommuner möjligheten att öka sitt idrottsutbud som kan få positiva effekter för både bredd- och elitverksamhet. Ett större utbud av idrotter och typer av anläggningar kan bidra till att fler grupper får tillgång till idrottsverksamhet, vilket främjar fysisk aktivitet och hälsa i hela regionen. Som exempel nämner en kommunföreträdare att man planerar för en friidrottshall där driftssamverkan skulle kunna vara intressant. Det finns också en kanotled som idag inte har önskad kvalitet på grund av att kommunerna saknar en huvudman för driften (någon kommun vill satsa mer än någon annan).

Idrottsföreträdare bedömer också att mellankommunal samverkan kring driften kan skapa fördelar för specifika grupper. Till exempel kan parasportare eller de intresserade av friluftsliv särskilt gynnas av samverkan.

Även mindre idrotter skulle kunna gynnas. I tillägg skulle användning av digitala plattformar och interaktiva GIS-kartor kunna underlätta samordning och planering av anläggningar över kommungränserna. Kommunföreträdarna resonerar också kring stärkt regionalt ansvar och ser potential för regional samordning av idrottsanläggningar som ett sätt att lyckas med mer strategisk och sammanhängande planering. Här resonerar både kommun- och idrottsföreträdare om Region Skåne och RF-SISU skulle kunna ha en mer framträdande sammanhållande och mäklande roll.

Bild 6: Barn i rullstol i en park | **Källa:** Region Skåne

Kostsamma anläggningar och specialanläggningar

Det finns en gemensam bild av att den största potentialen för sam användning är kring specialanläggningar och mellanstora tävlingsanläggningar. Det gäller anläggningar som är specifikt utformade för utövandet av vissa idrotter, exempelvis ridsport, motorsport, vattensport, skytte och is-sporter. Det är anläggningar som kräver stor ekonomisk investering. Eftersom enskilda kommuner kan ha svårt att investera i dessa på egen hand, kan samverkan mellan kommuner skapa vinna-vinna-situationer där flera parter bidrar till finansieringen av drift och underhåll av anläggningen. Det skulle kunna innebära att en kommun investerar i en anläggning som sedan nyttjas av flera kommuner på ett kostnadstäckande sätt utifrån ett samverkansavtal. Genom att dela på kostnader för underhåll och drift kan kommunerna effektivisera användningen av resurser vilket ger ekonomiska fördelar.

Flera kommunföreträdare i gruppintervjuer och fokusgrupp ser en särskild möjlighet till samverkan när det kommer till nya anläggningar, och resonerar att den befintliga anläggningsstrukturen redan är etablerad. Dock kan mellankommunal samverkan kring befintliga anläggningar skapa förutsättningar för bättre nyttjande av dessa. Invanda strukturer kan vara viktiga att se över i syfte att nå ett bättre anläggningsanvändande för fler. Två tredjedelar av kommunerna i enkäten har svarat att man har anläggningar som kan bli regionala anläggningar och som kan vara viktiga för hela regionen. Det är med andra ord viktigt att inte bara tänka mellankommunal samverkan när det gäller nya anläggningar. Man måste också se över det befintliga anläggningsbeståndet och göra eventuella förändringar som behövs utifrån ett helhetsperspektiv.

Exempel på typer av anläggningar med särskild potential för samverkan

När kommunföreträdare i den här förstudien slutligen diskuterar vilka särskilda anläggningar som, utifrån behov och möjligheter, har potential att sam användas av flera kommuner återkommer flera av de typer av anläggningar som diskuterats i föregående kapitel. I listan nedan redogörs för dessa och diskuterar anläggningarna utifrån hur idrottsrepresentanterna beskrev behovet:

- **Gymnastikhallar:** Gymnastik är en idrott med mycket och skymmande utrustning vilket kräver en specialanpassad anläggning. Olika grenar inom gymnastiken kräver även olika typer av anläggningar. Flera kommunföreträdare nämner att samverkan skulle öka deras möjlighet att kunna erbjuda fler utövare bättre hallar för gymnastik.
- **Ishallar:** Samtliga kommunföreträdare nämner att deras ishallar är fulla. Det finns stor potential att samordna driften, och därmed dela på kostnaderna. Se karta.
- **Simhallar:** Flera kommuner ser underhåll av badanläggningar som en stor utmaning. Det nämns att bristen på bassängtid gör att simkunnigheten sjunker. Kommuner köper redan simhallstid från varandra, vilket visar på ett befintligt samarbete och potential för ytterligare samverkan. Se karta.
- **Friidrott:** RF/SISU tar upp att det finns få friidrottsanläggningar inomhus i Skåne, vilket gör det dyrt för föreningar att hyra in sig i andra kommuner. Detta kan vara en anläggningstyp där samverkan skulle kunna minska kostnader och öka tillgängligheten. Se karta.
- **Friluftsområden:** Det finns redan fungerande samverkan kring exempelvis Skåneleden och Kullaleden. Exempel på friluftsområden som är i behov av samverkan är Skrylle i Lund och Torup i Svedala. Dessa områden används redan av invånare från flera kommuner och ses som potentiella regionala resurser. Nämns gör även en kanotled som delas av Kristianstads kommun, Osbys kommun och Östra Göinges kommun. Överlag nämns olika vattensporter som positiva för samverkan. Sådana sporter är ju också extra geografiskt beroende.
- **Ridning:** Ridhus är en anläggningstyp som kräver stora ytor och har strikta lagkrav, vilket gör att den kan gynnas av mellankommunal samverkan.
- **Parasport:** Parasport har förhållandevis få utövare per kommun. Här finns möjlighet att samverka kring särskilt anpassade anläggningar och specialutbildade ledare.

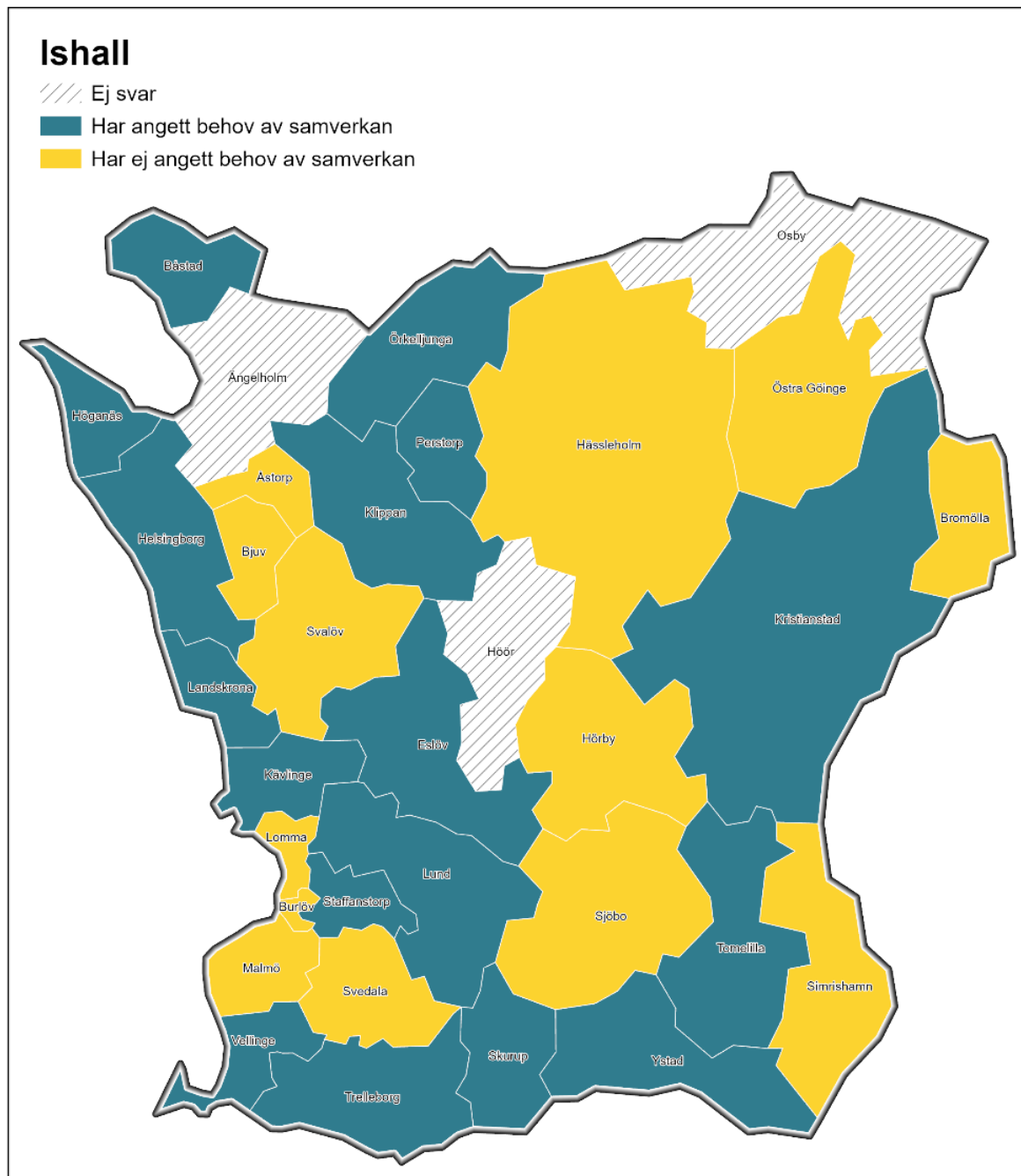

Tematiska kartor, per anläggningstyp

I följande kartor, som byggts utifrån enkätsvaren från Förstudiens kommunenkät³², framkommer kluster av olika storlekar där respondenterna identifierat behov av samverkan utifrån ett antal typer av anläggningar. I figur 10 syns till exempel att respondenterna identifierat särskilda samverkansbehov vad gäller ishallar i inte minst mellersta Skåne. Men även sydvästra Skåne och ett par kommuner på östra sidan har enligt respondenterna i enkäten behov av samverkan. Majoriteten av kommunerna här är små kommuner med undantag för Malmö. Tilläggas bör att respondenterna i de här enkätfrågorna kan ha tolkat frågan om samverkansbehov på olika sätt. Det är inte nödvändigtvis den här förstudiens slutsats att det är inom dessa kluster som samverkan bör prioriteras framöver, men den geografiska inflygningen kan likväl vara underlag för diskussion både i den här studien och i det fortsatta arbetet.

---

³² Se Metodavsnitt för mer information om insamling och analys av enkätdata från kommunenkäten. Rådata har bifogats förstudien.

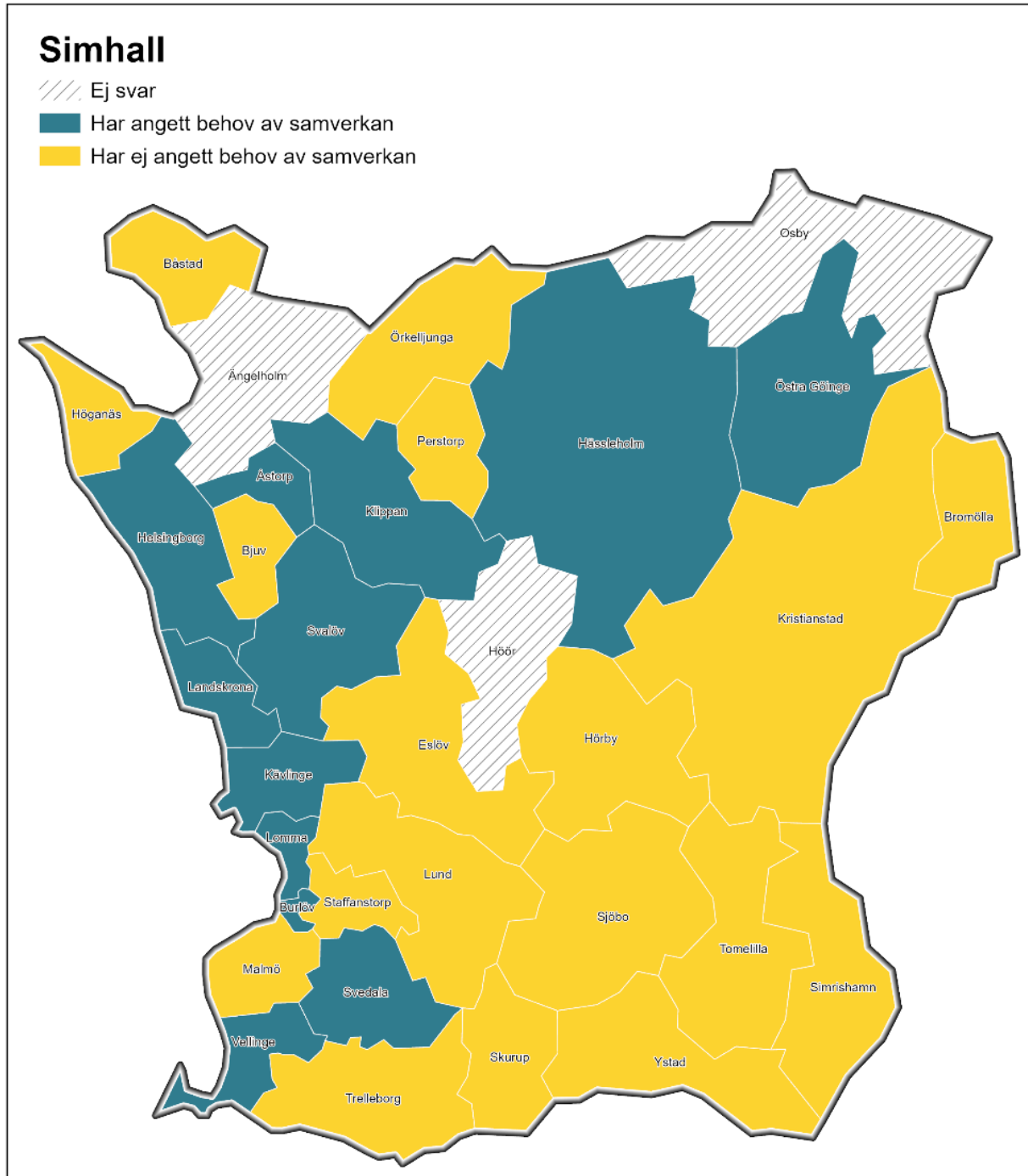

Figur 10: Kommunrespondenternas behov av samverkan kring ishallar

Anmärkning: Respondenterna har tolkat enkätfrågan om samverkansbehov på olika sätt, och dessa geografiska redogörelser bör därför inte betraktas som förstudiens slutsatser utan som ett diskussionsunderlag

| **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

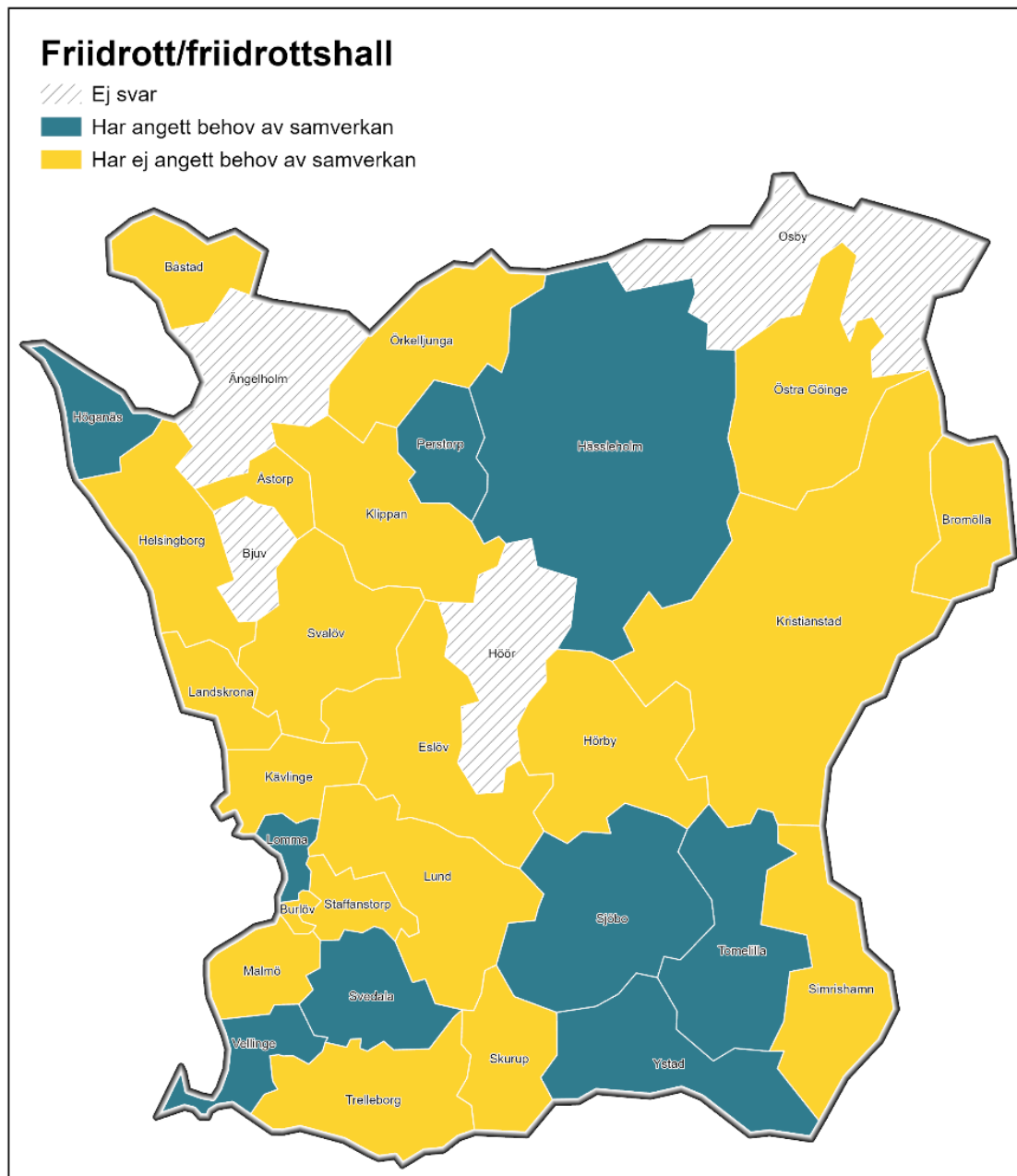
Ett stort antal kommunrespondenter i enkäten anger simhallar som exempel en anläggning med behov för ökad samverkan, framförallt i östra och mellersta Skåne där behovsbilden utgör ett relativt stort kluster (figur 11).

Figur 11: Kommunrespondenternas behov av samverkan kring simhallar enligt enkäten. Anmärkning: Respondenterna har tolkat enkätfrågan om samverkansbehov på olika sätt, och dessa geografiska redogörelser bör därför inte betraktas som förstudiens slutsatser utan som ett diskussionsunderlag |

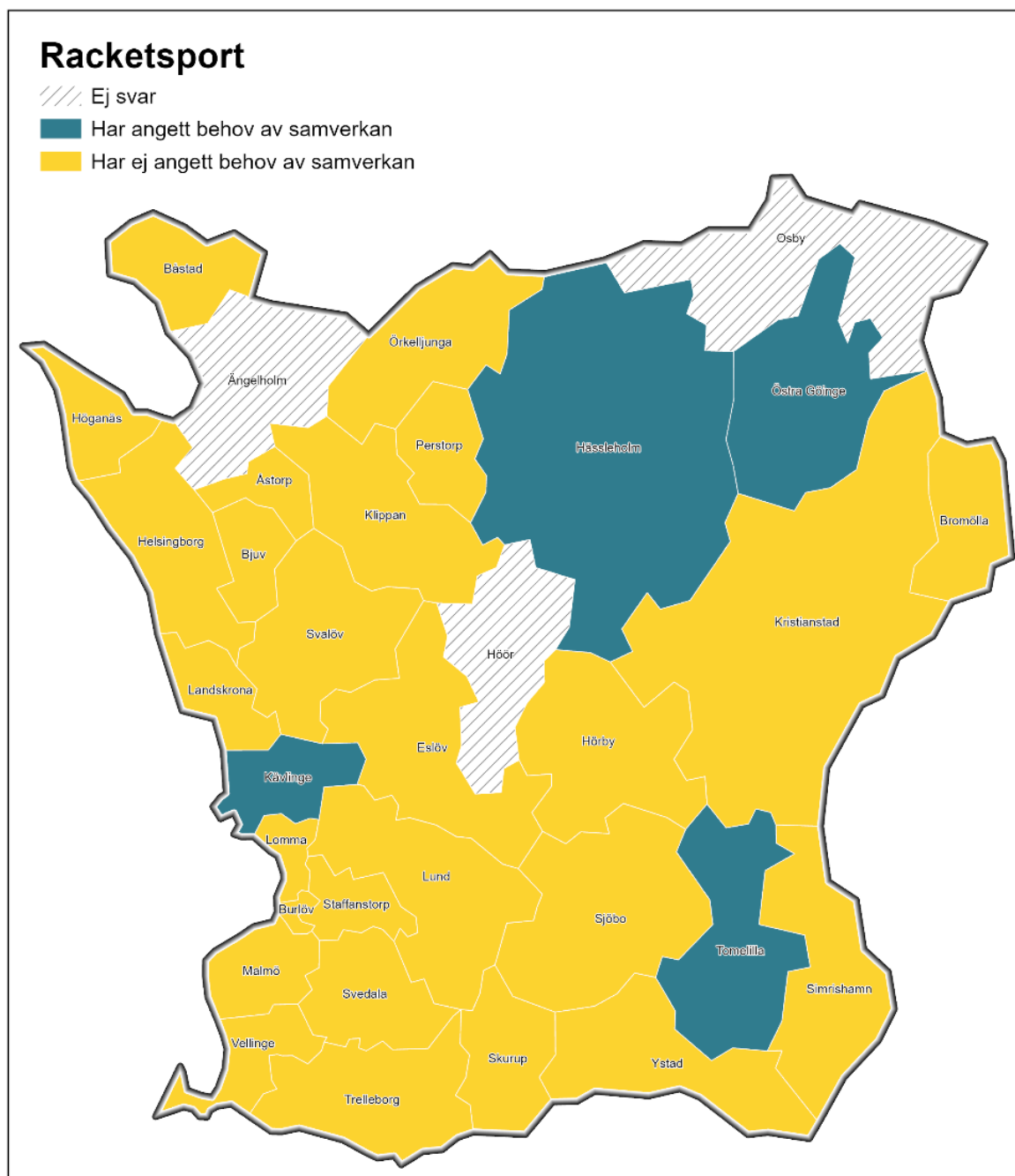
Källa: Förstudiens kommun-enkät

Friidrott, både inomhus och utomhus, bedöms också av enkätrespondenterna som ett viktigt samverkansområde. Även den här anläggningstypen bildar utifrån enkättempirin sammanhängande kluster i behov av samverkan, med undantag för ett antal kommuner i mellersta Skåne. Behovet syns i både stora och små kommuner.

Figur 12: Kommunrespondenternas behov av samverkan kring friidrottsanläggningar utom- eller inomhus utifrån enkätsvar. Anmärkning: Respondenterna har tolkat enkätfrågan om samverkansbehov på olika sätt, och dessa geografiska redogörelser bör därför inte betraktas som förstudiens slutsats utan som diskussionsunderlag

| **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

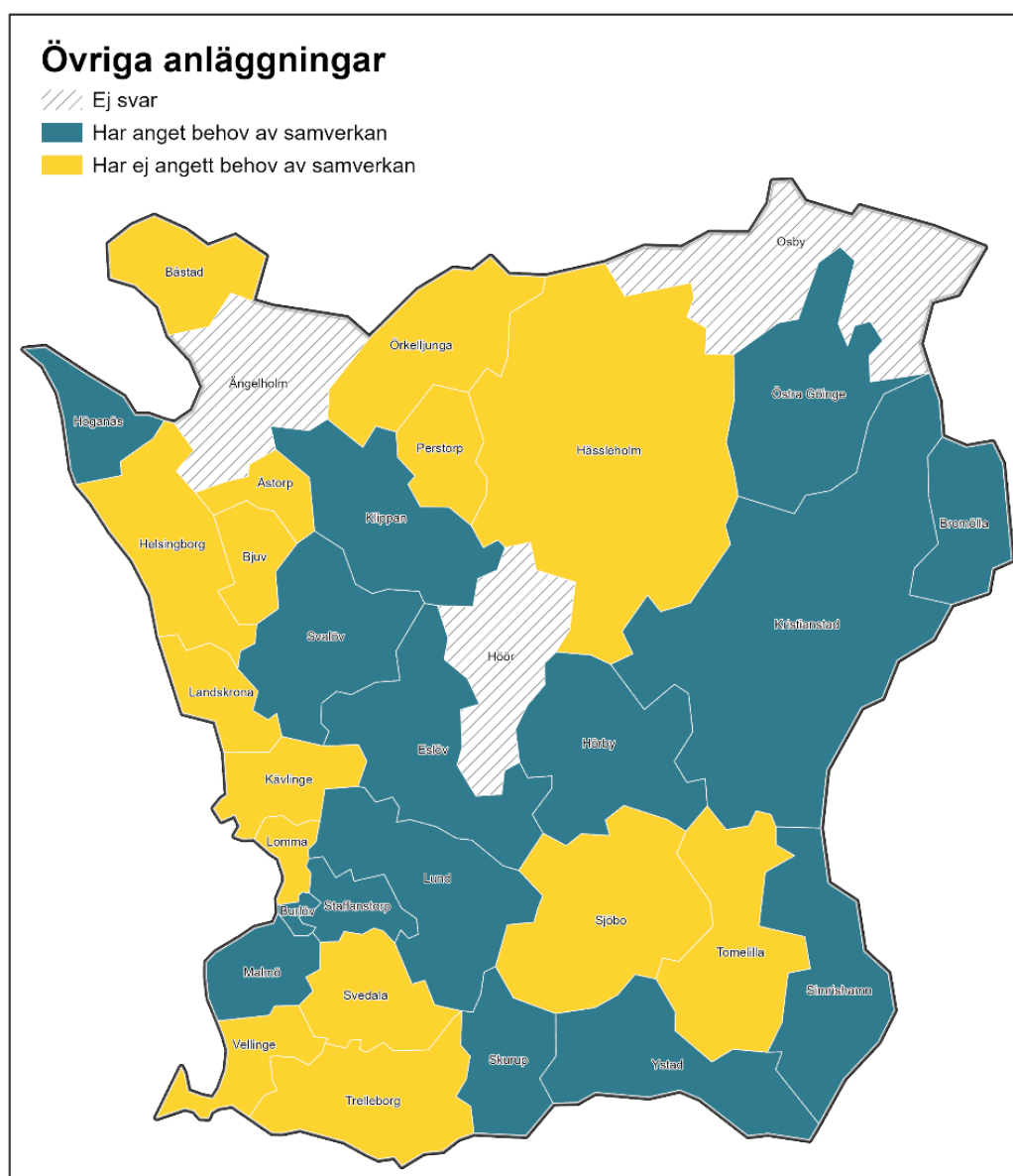

Figur 13: Kommunrespondenternas behov av samverkan kring anläggningar för racketsport utifrån enkätsvar. Anmärkning: Respondenterna har tolkat enkätfrågan om samverkansbehov på olika sätt, och dessa geografiska redogörelser bör därför inte betraktas som förstudiens slutsats utan som diskussionsunderlag | **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

Slutligen har enkätrespondenterna angett samverkansbehov för ett antal övriga anläggningar. Även dessa frågor utgjordes av fritextsvar varpå Sweco manuellt har kategoriserat typer av anläggningar. Valet gjordes då att kategorisera

följande angivna anläggningar i till "övriga anläggningar": gymnastikhall, cricket, olika typer av specialanläggningar, motorsport, öppet vatten, friluftsanläggningar, konstgräs inomhus, multisport-arenor, andra typer av specialhallar samt fullstora idrottshallar.

I kartbilden framträder då ett antal mindre kluster belägna i mellersta och västra regionen (figur 14). Framförallt mindre kommuner har i enkäten angett ett samverkansbehov kring dessa typer av övriga anläggningar.

Figur 14: Kommunrespondenternas behov av samverkan kring övriga anläggningar enligt enkätsvar. Anmärkning: Respondenterna har tolkat enkätfrågan om samverkansbehov på olika sätt, och dessa geografiska redogörelser bör därför inte betraktas som förstudiens slutsatser utan som ett diskussionsunderlag | **Källa:** Förstudiens kommun-enkät

Det går därmed att, utöver de behov som framkommit i enkät- och intervju svar, diskutera potentialen för ökad mellankommunal samverkan i Region Skåne också utifrån att regionen har en god vana att jobba på regional nivå utifrån Skånes flerkärnighet. Det finns också ett antal redan upparbetade samverkanskonstellationer kan nyttjas såsom samarbetena kring Skåneleden och i Helsingborgsfamiljen. I Skånes fyra hörn finns etablerade samverkansplattformar för kommunerna: Malmö-Lundregionen, Skåne Nordost, Familjen Helsingborg och Sydöstra Skånes samarbetskommitté. De fyra "hörn-samarbetena" i Skåne är redan idag plattformar för delregionala och mellankommunala frågor som rör fysisk planering och infrastruktur. Samarbetena beskrivs som behovsdrivna och som ämnar anpassas till olika aktuella utmaningar.³³ Diskussioner om samverkan kring idrottsanläggningar borde kunna ingå i dessa redan etablerade samverkansplattformarna. Flera av de upplevda utmaningar och hinder som intervju personerna redogjort för, och som diskuterats i föregående kapitel, bedöms dessutom kunna hanteras genom att utforska och anpassa de samverkansmodeller som redan testats i andra delar av landet.

---

³³ [Genomförande och uppföljning | Regionplan för Skåne 2022-2040](#)

Samverkansmodeller

Under perioden 2016–2019 drev Region Stockholm tillsammans med Föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer, Stockholmsidrotten och kulturskolornas länsorganisation ett projekt för att skapa en plattform för samverkan över kommungränser. Projektet refereras till som RIK-projektet ("Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola"). De viktigaste lärdomarna och erfarenheterna från RIK-projektet i relation till den här förstudien bedömer Sweco vara insynen i mångfalden av kommunala förutsättningar och variationen av ambitioner bland kommuner.

Det är viktigt att ta i beaktande de olika idrotternas varierande förutsättningar.

Utmaningen är att hitta vägar och arbetsätt som är till nytta för alla trots olikheterna. Även förståelsen för de juridiska förutsättningarna är viktig för att kunna starta med en bra ansats.³⁴ I Swecos efterföljande uppdrag om samverkansbehov för idrottsanläggningar åt RF-SISU, här refererat till som Stockholmsrapporten³⁵, identifierades olika typer av samverkansbehov. Vetskapen om de skilda behoven och att kunna bygga relevanta kategorier gör att det går att föra en framgångsrik dialog avgränsat till de reella behoven. Idrotterna delades då in i tre kategorier: 1) Idrotter med behov av regional samverkan för att motverka kritisk anläggningsbrist för träning och/eller tävling, 2) idrotter med behov av samverkan för bättre anläggningar och 3) idrotter med behov av anläggningar men där samverkan inte bedöms vara en optimal lösning. Många idrotter lämpar sig alltså bäst att försörja med anläggningar inom föreningens hemkommun utan samverkan med andra. Det går dock likväl att utforma ett hanterbart antal generiska finansieringsmodeller för regional samverkan. Det viktiga är att ta i beaktande de olika idrotternas varierande förutsättningar.³⁶

³⁴ <https://www.regionstockholm.se/kultur/strategi-kunskap-och-samverkan/samverkan/rik---regional-tillgang-till-idrottsanlaggningar-och-kulturskola/>

³⁵ Regional samverkan kring idrottsanläggningar - Stockholm (rfsisu.se)

³⁶ Regional samverkan kring idrottsanläggningar - Stockholm (rfsisu.se)

I det här kapitlet föreslår vi en uppsättning av samverkansmodeller för finansiering. Modellerna som presenteras har inspirerats av liknande samverkansstrukturer som används för mellankommunal samverkan i Stockholmsregionen. I Stockholmsregionen är mellankommunal samverkan vanligast förekommande för idrotter som har relativt få utövare i kombination med speciella anläggningsbehov. För dessa idrotter kan mellankommunal samverkan vara en framkomlig väg till bättre anläggningar och tillgång till dessa. Modellerna kan även vara relevanta för mellanstora och stora evenemangsarenor.

Variationen av modeller är nödvändig med anledning av exempelvis idrotters varierande kultur eller olika förutsättningar för att planera vilka som kommer att nyttja anläggningen och hur mycket. Nyttjandet kan vara individuellt eller i lag. Vissa anläggningar, eller platser med samverkansavtal, behöver vara helt öppna för allmänheten. I Skånes fall föreslog en del kommunföreträdare som i gruppintervjuerna diskuterade dessa typer av friluftsområden som möjliga samverkansmöjligheter. Även simhallar, ishallar för olika slags idrotter och friidrottsanläggningar togs upp som möjliga samverkansanläggningar.

Bild 7: Mountainbikecyklist | **Källa:** Region Skåne

Ambitioner och kompromisser är nödvändigt för långsiktighet

Baserat på studerade behov, lösningar samt brister hos de anläggningar i Stockholmsregionen med aktiva samverkansavtal, har en uppsättning modeller och principer tagits fram som ska kunna ligga till grund för flera olika typer av anläggningar och konstellationer. Ambitionen har varit att föreslå modeller som med transparens och förenkling ska sänka trösklarna på kort sikt. Den kortsiktiga förenklingen ska kunna skapa regional långsiktighet för de berörda idrotterna. Allt för utvecklade modeller med hög detaljeringsgrad skulle förmodligen vara svåra att driva fram regionalt. Detaljer och annan anpassning behöver alltid utarbetas i skarpt läge med berörda på aktuell plats.

Självkostnadspris är självklarhet och nödvändigt enligt lag. Exakt vad kostnad och pris ska vara behöver beräknas på ett transparent sätt baserat på den idrott och den anläggning som avses. Det är inte möjligt att bygga generiska modeller med fasta prislister för de anläggningar det kan komma att handla om. Anläggningarnas typ, storlek, ålder, faciliteter, drift, personal och eventuellt plats skapar en oändlig variation av självkostnadspriser. Prissättning här kan inte jämföras med prissättning för exempelvis utbildning där det finns en helt annan likformighet och standard avseende exempelvis personell resursåtgång och lokaler.

I studerade exempel från Stockholmsregionen framkommer att det ibland finns missnöje med orättvisa i samfinansierade anläggningar. Vissa kommuner betalar mer än vad de får ut av det jämfört med andra. Det kan bli så när finansieringen är mer långsiktig än nyttjandet och den kommun som har mer aktiva föreningar, idrottare etcetera får då ut mer aktivitet per krona än andra.

I perspektivet att samverka enligt Hamburgundantaget³⁷ (se inledningskapitel och sida 37) ska utgå från att utöva det kommunala ansvaret med gemensamma mål, där parterna inte behöver bidra med samma eller med lika mycket och där finansieringen inte ska kunna betraktas som ett köp av tjänster är inslagen av ojämlig finansiering per nyttjande att betrakta som mer eller mindre oundvikligt. Att det dessutom behöver vara ett långsiktigt åtagande att medfinansiera värdkommunen som tar det största ansvaret flyttar perspektivet än mer från att handla om att betala för en nyttjad tjänst.

Vi har av nämnda skäl behållit långsiktighet och finansiell stabilitet på bekostnad av precision i förslagen. Förutsebarhet och finansiell stabilitet uppskattas särskilt

---

³⁷ Avtal som är undantagna från reglerna om upphandling | Upphandlingsmyndigheten

hos värdkommuner i deras budgetering och planering. Även samverkanskommuner föredrar långsiktighet och förutsebarhet i budgeteringen.

För långsiktig acceptans bör fördelningsprinciper ses över med jämna mellanrum, exempelvis årligen eller i mitten av en avtalsperiod.

Generell kritik mot samverkansmodellerna - nackdelar

De modeller för samverkan och samfinansiering som används i Stockholmsregionen har utvecklats beroende av idrotternas olikheter avseende organisation, kultur, historia samt situationen som föranledde samverkansavtalen. Samverkansavtalen har anpassats för att vara accepterade och funktionella för alla inblandade parter – värdkommun, samverkanskommuner, föreningarna, eventuell värdförening samt utövare. Trots olikheter har avtalen och arbetssätten gemensamma grundläggande principer som fungerat både praktiskt och legalt. Det gör att de är relevanta att lära av och ta vidare till anpassade former för andra anläggningar.

Kritik, eller efterfrågade förbättringsområden, som uppmärksammas hos både värdkommuner och samverkanskommuner är att det finns orättvisor avseende kostnader i förhållande till nyttjande. I god samverkanston är det nödvändigt att uppmärksamma det och förbättra sådana aspekter i reviderade avtal, förutsatt att avtal kommer att revideras.

I sådan kritik är det även relevant att komma ihåg att mellankommunal samverkan i sammanhanget inte ska vara att köpa tid och plats baserat på kortsiktiga behov, likt konsumtion av produkter på den kommersiella marknaden. Samverkan ska enligt lag och praxis baseras på ett gemensamt åtagande och gemensamt mål för att utföra det kommunala uppdraget. I och med det bör samverkan handla om ett långsiktigt åtagande för att säkerställa utbudet snarare än att beräkna finansiering på faktiskt nyttjande. De två perspektiven är dock inte varandras motsatser.

En annan grund för kritik är när samverkansavtal inte uppdateras baserat på förändringar. Avtal bör vara öppna för revidering efter ett antal år. Samfinansiering av kostnader bör alltid justeras i enlighet med index eller överenskommen redovisning. Fakturering för samfinansiering bör alltid vara transparent och med överenskommen detaljering.

Värt att notera är att de studerade samverkansavtalen i Stockholmsregionen omfattar anläggningar som används av tydligt definierade och avgränsade idrotter och målgrupper. En anläggning för en större mångfald av idrotter och

föreningar kan tänkas vara mer krävande att prioritera, planera och förhandla mellankommunala avtal för.

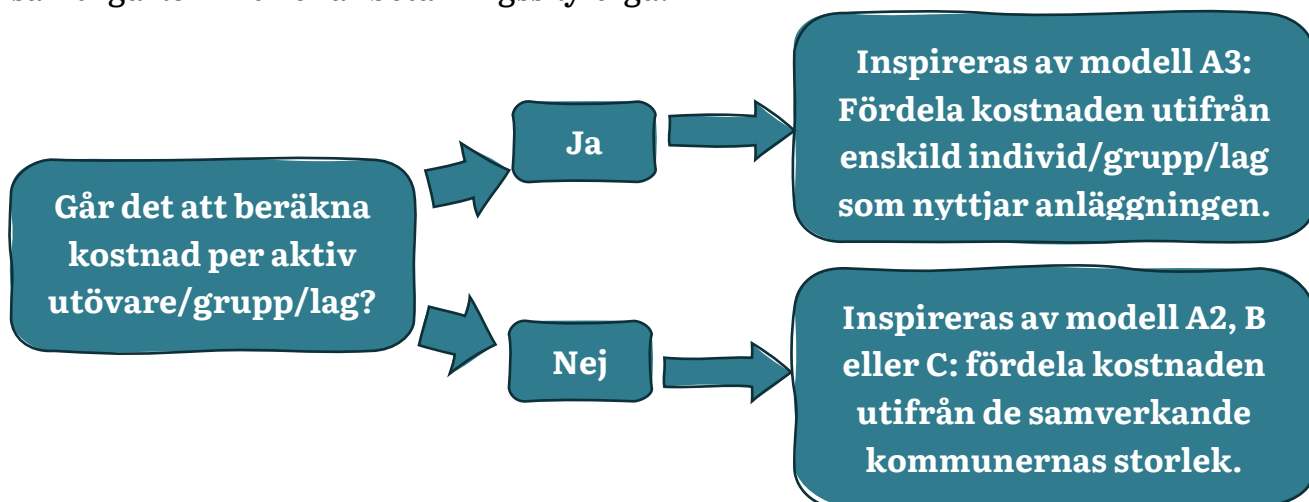
Förslag till modeller

Generellt om samverkansavtalen och modellerna

I den mellankommunala samverkan i Stockholmsregionen skrevs först avsiktsförklaringar i formen av "letter of intent" som förankrades bland både tjänstemän och politiker och sedan gick upp för formella beslut. Därefter skrevs, i ett andra steg, mer specifika avtal där en kommun exempelvis "köper X antal platser för unga aktiva under en femårsperiod av Y kommun". Om det mer specifika avtalet i steg två omfattade större ekonomiska belopp som inte kunde beslutas på delegation så gick även detta upp för beslut i berörd politisk nämnd. Gällde det mindre summor så beslutade man ofta på delegation. Praxis för vad som kan beslutas på delegation varierar stort mellan kommunerna.

Om samverkan avsåg en nybyggnation och en större investering för en värdkommun så såg man i Stockholm till att ha både "letter of intent" och det konkreta "köp av tid-avtalet" på plats innan beslutet om investeringen slutgiltigt fattades i värdkommunen. Om samverkan avser redan befintliga anläggningar föreslås att steget med "letter of intent" troligen kan skrivas mer generellt. "X, Y, Z med flera kommuner avser att samverka över kommungränserna för att dela på driftkostnader och optimera tillgången till och användningen av olika slags anläggningar som exempelvis A och B."

Med detta i åtanke följer nedan en beskrivning av fem individuella modeller som vi valt att benämna A1, A2, A3, B och C som översiktligt kan sammanfattas i två huvudspår. Där blir det tydligt att modell A1 rekommenderas endast vid samverkan kring en idrott med mycket få invånare, och med ett tydligt avtal att samtliga kommuner är betalningsskyldiga:

Figur 15: Processbild över val av samverkansmodell

Modell A1, A2 och A3: Anläggningsbaserad finansieringsmodell med kompletterande fördelning

Den här modellen har en förutbestämd gemensam finansiering av hela anläggningen och tre alternativ för fördelning inom den totala summan. Ytterligare kompletterande fördelningsprinciper kan vara möjliga. Summan är konstant vilket innebär att om fördelningen baseras på exempelvis nyttjande så kommer ett relativt minskat nyttjande av en kommun leda till ökad medfinansiering för en annan. Fördelen med den här modellen är att den enkelt kan anpassas till olika sammanhang där det finns en önskad fördelningsnyckel.

Fast förutbestämd summa till värdkommunen

En fast överenskommen summa finansieras av samarbetskommuner. Summan skrivs årligen upp i takt med index. Belastningen på respektive samarbetskommun styrs baserat på fördelningsprinciperna 1, 2 eller 3. Sollentunahallen och Kartingbanan bygger på den här modellen.

A1. Fördelningsnyckel: Postnummer

Att fördela kostnader utifrån postnummer innebär att en samverkanskommun betalar sin andel baserad på de invånare som faktiskt nyttjat anläggningen.

Fördelningen kan baseras på antal tillfällen, antal individer eller annan fördelning som bygger på den individuella närvaron. Principen är lämplig när det inte på förhand går att bedöma, eller komma överens om, kommunens andel av individer eller föreningar som kommer att nyttja anläggningen. Loggning och uppföljning bygger på att det är praktiskt möjligt. Fördelningen beräknas i efterhand vilket kan upplevas som rättvist i systemet men svårt att budgetera för samarbetskommunerna.

Bild 8: Flicka i gokart | **Källa:** iStockphoto

Exempel: Stäket Kartingbana

Fördelningen via postnummer, modell A1, liknar den för Stäket Kartingbana i Järfälla norr om Stockholm. Stäket Kartingbana ägs och drivs av Järfälla motorklubb som är en av Sveriges största kartingklubbar. Stäket Kartingbana är lokaliserad på en allmänning med både kommunala och privata ägare. 2017 gick Järfällas motorklubbs kontrakt för att nyttja marken ut, och på grund av mycket hög konkurrens om marken fyrdubblades hyresavgiften. Med anledning av för hög kostnad var verksamheten hotad. För att rädda anläggningen och verksamheten startades ett samverkansinitiativ tillsammans med tolv av de aktiva åkarnas hemkommuner.

Eftersom Järfälla motorklubb äger anläggningen ansvarar de för all drift, underhåll, investeringar och förbättringar.

Samverkanskommunerna bistår enbart med ekonomiskt stöd till motorklubben. Motorklubben får genom samverkansavtalet ett ekonomiskt stöd om 750 000 kronor per år. Åkare vars hemkommuner inte är med i samverkansavtalet får ändå nyttja anläggningen men det påverkar de betalande kommunernas belopp per åkare. Beloppet per åkare skiftar därmed över tid eftersom summan 750 000 kronor per år från samverkanskommunerna är konstant, även antalet åkare kan variera. Finansieringen innebär ungefär 6 000 kronor per åkare och år. Samverkansmodellen har fått kritik från samverkande kommuner att det inte finns något i avtalet som reglerar att kommuner som har aktiva åkare *måste* betala.

A2. Fördelningsnyckel: Föreningarnas hemkommun

Att fördela kostnader baserat på nyttjande föreningarnas hemkommun innebär att en samverkanskommun betalar sin fördelade andel baserat på hur många föreningar och/eller medlemmar dessa har som nyttjar anläggningen. Respektive kommuns andel kan med fördel justeras årligen. Fördelningen beräknas på förhand vilket är bra för budgetering hos alla parter. Det faktiska nyttjandet kan falla ut olika i förhållande till den fördelade medfinansieringen.

Exempel: Botkyrka skyttecenter

Fördelningen i modell A2 liknar den ursprungliga principen i avtalet för Botkyrka skyttecenter. Botkyrka skyttecenter är lokaliserat i Tullinge i Botkyrka och är regionens största skjutbana. Anläggning drevs privat fram till 2017 då kommunen tog över som huvudman efter bristande uppfyllnad av miljö- och säkerhetskrav. På grund av att en majoritet av nyttjande föreningar hade sin hemvist utanför Botkyrka kommun upprättades ett samverkansavtal med berörda kommuner; Botkyrka kommun, Huddinge kommun och Stockholm stad. Botkyrka kommun får ett årligt ekonomiskt stöd av samverkanskommunerna. Botkyrka kommun har fullständigt ansvar för drift och säkerhet samt står för alla investeringar och förbättringar av anläggningen. Botkyrka kommun äger både marken och anläggningen vilket innebär att de hyr av det kommunala fastighetsbolaget.

Driftstödet bestämdes år 2017 till 792 000 kronor och det är den summan som ligger till grund för samverkansavtalet. Av dessa betalar Stockholms stad 70 procent medan Botkyrka kommun och Huddinge kommun står för vardera 15 procent. Fördelningen är ett schablonbelopp baserat på i vilken kommun som föreningarna som nyttjade anläggningen då hade sin hemvist. I avtalet är både belopp och fördelning fast och gäller tills vidare. Samverkansavtalet har kritiserats av Botkyrka kommun att det dels saknar tidsangivelse, dels sakna indexreglering, vilket gör att avtalet idag inte täcker driftkostnaderna för kommunen. Det normala i avtal är att ha tidsbestämda justeringar med uppskrivningar i förhållande till faktiska kostnader, eller att justeringar görs i linje med index.

Bild 9: Kvinna med gevär på skyttebana | **Källa:** iStockphoto

A3. Fördelingsnyckel: Årsplatser

Att fördela utifrån antal årsplatser innebär att en samverkanskommun betalar sin andel baserat på antal årsplatser, årskort eller motsvarande förbestämd tillgång till individuella platser. Platserna kan vara personliga men behöver inte vara det. Platser kan omfördelas mellan kommuner men den totala finansieringen till värdkommunen är ändå densamma.

Exempel: Sollentuna friidrottshall

Fördelningen utifrån årsplatser, modell A3, liknar den för Sollentuna friidrottshall i Stockholm, även kallad Sollentunahallen.

Sollentunahallen är en inomhus friidrottsanläggning som invigdes 2016. Sollentuna kommun investerade i Sollentunahallen efter ett politiskt beslut att den skulle driftas inom ramen för mellankommunal samverkan. 70 procent av anläggningen nyttjas av Sollentunas egen friidrottsklubb Tureberg friidrottsklubb, medan 30 procent av nyttjandet är avsatt för föreningar i de resterande sju samverkanskommunerna.

Samverkansavtalet reglerar den årsavgift som kommunerna betalar till Sollentuna kommun för att nyttja anläggningen. Detta för att ge Sollentuna kommun en förutsebarhet i ekonomin. En samverkanskommun betalar för passerkort/årskort som motsvarar antalet utövare från den friidrottsförening som ska nyttja anläggningen. Antalet kort som kommunerna varje år betalar för kan därför variera från år till år. Samverkansavtalet reglerar en miniminivå för det ekonomiska åtagandet. Passerkorten är personliga och kan inte överlåtas vilket sätter en gräns för hur många aktiva som kan vara återkommande i hallen. I och med årsavgiften står samverkans-kommunerna för 30 % av driftkostnaden för anläggningen. Samverkansavtalet skrev första omgången för fem år, vilket anses vara en bra avtalstid för att upprätthålla långsiktighet för alla parter.

Modellen har fungerat bra för anläggningen i fråga, men har kritiserats för orättvis fördelning av kostnad i förhållande till nyttjande. Två kommuner kan betala lika mycket men att en av dem kan nyttja anläggningen betydligt mer. Utfallet blir så eftersom modellen är baserad på årskort med långsiktiga avtal, vilket gör att alla kort kostar lika mycket oavsett hur många gånger kortet nyttjas.

Fördelningen beräknas på förhand årsvis vilket är bra för budgetering hos alla parter. Det faktiska nyttjandet kan falla ut olika i förhållande till den fördelade medfinansieringen.

Bild 10: Löparbana | **Källa:** iStockphoto

Modell B: Cricketmodellen

Cricketmodellen samfinansierar flera kommuner driften av anläggningen årligen med en överenskommen summa. Summan skrivs årligen upp i takt med index. Fördelningen mellan kommuner beräknas på förhand årsvis vilket är bra för budgetering hos alla parter. Det faktiska nyttjandet kan falla ut olika i förhållande till den fördelade medfinansieringen. Föreningarna betalar för sina bokade tider. Föreningarna har lika tillgång och enhetliga taxor oavsett i vilken av de samverkande kommunerna de har sitt säte. Fördelen med den här modellen är att den stämmer väl överens med gängse drift och bokning av anläggningar för lagidrotter.

Exempel: Cricket

Modell B liknar den som används för cricketbanorna på Kårsby IP i Norsborg i Botkyrka. Cricketbanorna invigdes 2023 och finansierades av Botkyrka kommun med hjälp av anläggningsstöd från RF SISU Stockholm. Cricketplanerna ägs av Stockholm stad eftersom det är deras mark. Botkyrka kommun har ett 30-årigt avtal med Stockholm stad, vilket medger att de får använda gräsyterna med villkoret att de sköter om dem. Samverkansavtalet är skrivet mellan Botkyrka kommun och angränsande Huddinge kommun. Huddinge kommun betalar en fast summa per månad till Botkyrka kommun för att Huddinges föreningar ska kunna nyttja anläggningen, inklusive banor och klubbhus. Oavsett hur många föreningar som nyttjar anläggningen medfinansierar Huddinge kommun samma fasta summa.

Föreningarna betalar ett timpris för bokad tid. Samverkansavtalet mellan Botkyrka och Huddinge kommun reglerar att föreningar betalar lika mycket oavsett kommuntillhörighet. Huddinge kommuns föreningar får föreningsbidrag trots att verksamheten är i Botkyrka. Det är möjligt tack vare samverkansavtalet. Föreningsbidraget ges normalt inte till föreningar som bedriver sin verksamhet utanför kommungränsen.

Bild 11: Cricketracket och boll | **Källa:** iStockphoto/Thinkstock

Modell C: Kommunstorleksmodellen

Kommunstorleksmodellen innebär att kommuner betalar sin andel baserad på befolkningsstorlek. En kommun sköter driften och de samverkande delfinansierar. Modellen är lämplig i de fall där man inte vet och inte kommer att känna till nyttjandegraden. Modellen kan vara bra för öppna anläggningar som inte är bundna till föreningslivet. Fördelningen beräknas på förhand vilket är bra för budgetering hos alla parter.

Exempel: Skridskoåkning

Modell C och dess fördelningsprincip liknar den som används för preparering av isen för skridskoåkning på Drevviken i Stockholm. Skridskoåkning på Drevviken är ett samarbete mellan Stockholm stad, Huddinge kommun, Tyresö kommun och Haninge kommun. Stockholm har driftansvaret som innebär att ploga isen när den tillåter skridskoåkning. I avtalet mellan kommunerna regleras kommunernas ersättning till Stockholm stad både de år som isen lägger sig och de år som isen inte gör det. Den långsiktiga basfinansieringen är nödvändig varje år eftersom Stockholm stad behöver ha finansiering för beredskap. Fördelningsnyckeln utgår från respektive kommuns befolkningstäthet i viss närhet till banan. Det finns ingen uppföljning av nyttjandet och således inte heller fördelning av finansiering baserad på det.

Juridiska förutsättningar finns

Det finns med andra ord flera olika samverkansmodeller som prövats i andra kommuner i Sverige. Precis som vi diskuterat i kapitlet om upplevda hinder för samverkan så finns också juridiska förutsättningar för den här typen samverkansavtal. Det finns alltså legal grund för att upplåta anläggningar för utövare från andra kommuner.

Behovet av samverkansavtal för den lagliga grunden härrör från kommunallagens princip att en kommun i grunden inte får utföra en annan kommuns uppgifter eller subventionera dess invånare. Samtidigt får kommuner enligt upphandlingslagstiftningen inte köpa tjänster av varandra på kommersiell basis. Den typen av transfereringar behöver upphandlas på den offentliga marknaden.

Vad som däremot är tillåtet, om sådana behov finns och kommunerna vill, är att avtala om kostnadstäckande men inte vinstgivande ersättningar för nyttjande av resurser som finns i en annan kommun. På så vis kan man både på ett bättre sätt uppfylla kommunallagens intentioner och samtidigt förbättra utbudet för de boende.

För att underlätta mellankommunal samverkan mellan kommuner, om hel eller del av verksamhet, kom år 2017 nya bestämmelser i kommunallagen samt i lagen om offentlig upphandling. Lagarna integrerade *Hamburgundantaget* som är en rättspraxis från EU-domstolen. För att kommuner ska kunna utföra varandras uppdrag mot ersättning, i enlighet med kommunallagen och upphandlingslagstiftningen, behöver det finnas ett samverkansavtal som säkerställer att ett antal kriterier i Hamburgundantaget uppfylls³⁸. Det handlar

Under de senaste tio åren har lagar ändrats i riktning för bättre möjligheter att samverka om kommunala uppdrag

till exempel om att samverkan bör avse att nå gemensamma mål. Samverkan kan inte avse stödverksamhet som endast indirekt avser fullgörandet av kommunens uppgift, exempelvis lokalvård eller restaurangverksamhet. Alla samarbetsparter behöver bidra till utförandet av uppdraget, och ekonomisk kompensation mellan parterna får inte avse mer än kostnadstäckning. I tillägg ska samarbetet endast styras av överväganden som hänger samman med allmänintresset- privata leverantörer inte får gynnas.³⁹ Mer om Hamburgundantaget finns i studiens inledande kunskapsöversikt.

Anläggningar för idrotter med relativt få utövare och speciella behov av lokaler och faciliteter kan anses som allmänna angelägenheter där kommuner har ett tydligt ansvar. Kommunerna äger, enligt undersökning av SKR, cirka 70 procent av fritids- och idrottsanläggningar. Dessutom subventionerar kommuner en stor del av anläggningar som ägs och drivs av föreningar. De privatägda anläggningarna består primärt av ridhus och gym. Således kan idrottsanläggningar i det här sammanhanget anses vara en kommunal uppgift som kan ligga till grund för att mot ersättning dela med andra kommuner.

---

³⁸ Avtal som är undantagna från reglerna om upphandling | Upphandlingsmyndigheten

³⁹ Ibid.

De flesta kommuner nyttjar idrottare och föreningar anläggningar även i andra kommuner än i sin hemkommun. Att aktiva rör sig över gränserna på eget initiativ är något som försiggår i stora delar av landet. En större förening i de större idrotterna eller en specialidrott som inte kan finnas i alla kommuner drar nästan alltid till sig ett antal aktiva från angränsande kommuner.⁴⁰

För det nyttjandet saknas oftast samverkansavtal som reglerar ersättning mellan kommuner. Nyttjande över kommungränser sker oftast utan att kommunorganisationerna är involverade. Att föreningar och idrottare nyttjar anläggningar i andra kommuner än i sin egen har i många fall ingen praktisk betydelse för någon part. Det kan dock innebära att en förening förlorar kommunalt stöd eller verkar i tron om att så kan ske. Föreningar kan även behöva betala en betydligt högre taxa än vad som hade varit fallet om de nyttjat en subventionerad anläggning i hemkommunen. För kommuner kan oreglerat nyttjande av anläggningar över kommungränser vara olämpligt utifrån att de ska utföra sitt uppdrag enbart för sina egna invånare. Det är därför som mellankommunala samverkansavtal behövs.

Juridiska problem bedöms inte vara ett betydande hinder för att samverka om anläggningar enligt de kommuner som utforskat möjligheterna i praktiken.⁴¹ Under de senaste tio åren har lagar ändrats i riktning för bättre möjligheter att samverka om kommunala uppdrag, till exempel de tidigare beskrivna lagarna kopplade till Hamburgundantaget. Dessutom finns nu även flera lyckade exempel att luta sig mot, vilket kan underlätta för nya initiativ i till exempel Skåne.⁴²

Bild 12: Golfspelare på golfbana | **Källa:** Region Skåne

---

⁴⁰ [Regional samverkan.pdf](#)

⁴¹ [Regional samverkan kring idrottsanläggningar - Stockholm \(rfsisu.se\)](#)

⁴² Ibid.

Rekommendationer för regional samverkan inom idrottsanläggningar

Utifrån RIK, Stockholmsrapporten och föreliggande rapport kan ett antal generella rekommendationer för regional samverkan ges. Bedömningen är att utveckling av mellankommunal samverkan behöver präglas av långsiktig spridning av kunskap och arbetssätt för att matcha idrottens behov med befintliga anläggningars möjligheter och kommunernas gemensamma vilja och förmåga att medfinansiera. Alla tre delar behöver följas åt i kommunikation, processer och förslag.

Matchning mellan idrotter och anläggningar i regional samverkan är en komplex process där antalet idrotter, föreningar, kommuner och potentiella anläggningar sammantaget skapar en omfattande variation av möjligheter. För matchning och beslut inför regionala eller delregionala satsningar på utvalda idrotter och anläggningar rekommenderas därför en årlig regional konferens. Deltagare i konferensen bör vara berörda idrotter, förvaltningschefer, anläggningsstrateger och politiker från alla kommuner. Förberedelser och samtidig närvaro, med samlad kompetens och mandat, har förutsättningar att skapa ett effektivt kollektivt beslutsfattande i frågan.

För en långsiktig och stark regional struktur, med styrkedja från en hög politisk nivå till operativ expertis, rekommenderas att ett regionalt forum för kultur- och fritidschefer etableras. I Stockholm finns föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer (FSKF) som är en regional samverkansorganisation för kommunala förvaltningar inom kultur, idrott och fritid i Stockholms län samt Region Gotland. Föreningens ändamål är att arbeta för regional samverkan inom kultur, idrott och fritid. Genom kurser, konferenser, studiebesök och andra möten medverkar föreningen till kompetensutveckling och utbyte av erfarenheter. FSKF har särskilda nätverk för idrotts- och friluftsanläggningar samt för idrottschefer som varit mycket aktiva i frågan om mellankommunal samverkan inom anläggningsfrågan. För utvecklingen av de etablerade samverkansmodellerna som används i Stockholmsregionen idag har FSKF varit en viktig plattform. Liknande forum föreslås startas i Skåne, förslagsvis inom de redan existerande samverkansplattformarna som är en del av Skånes fyra-hörn-samarbete. För att underlätta för föreningar inom idrotter med få utövare, och som ofrånkomligt behöver ansluta medlemmar från många olika kommuner, rekommenderas att kommuner ser dessa föreningars verksamhet som kommunala angelägenheter. Så även när en stor andel av medlemmarna bor i andra kommuner. Föreningarna inom definierade idrotter kan då få ta del av kommunens stöd i form av att exempelvis nyttja subventionerade anläggningar

eller ta emot föreningsbidrag. En förutsättning för att bedöma föreningen som en inomkommunal angelägenhet är i så fall att föreningen inte är en uppenbar angelägenhet för en annan kommun. Det finns ett tydligt behov av tävlingsanläggningar med kapacitet för stor publik.

Råd om avtal och överenskommelser

1. Vi rekommenderar avtal som är långsiktiga, men ändå tidsbegränsade. Exempelvis 2 till 3 års avtalstid för samarbeten som är av sådan ekonomisk storlek att de kan beslutas på delegerad nivå och 5 till 7 års avtalstid för samarbeten som är av sådan storlek att de behöver gå till politiskt beslut.
2. Ett större avtal som löper över 5 till 7 år kan med fördel dateras så att det ska förnyas och omförhandlas i mitten av en mandatperiod.
3. Som grund för avtalet är det allra bäst om det finns en beräkning på *faktisk kostnad per aktiv brukare*. Lägg därför gärna ner lite arbete på att räkna fram den kostnaden.
4. Om det inte går att beräkna kostnad per aktiv brukare, som exempelvis vid en vandringsled, kan exempelvis kommunstorleksmodellen vara ett bättre alternativ.
5. Avtala *aldrig* utan en bortre tidsgräns.
6. Avtala också alltid om en längre uppsägningstid. Om en part vill dra sig ur så bör denna part anmäla det minst ett år innan avtalet löper ut.
7. Skriv också gärna in i avtalet att det efter utvärdering av en tids drift i viss mån kan justeras. Exempelvis om antalet brukare från någon kommun blivit något fler eller färre än väntat. "Vi behöver justera 2% upp där eller 2% ner där". Begränsade justeringar bör kunna beslutas på delegerad nivå för att förenkla processen.
8. Koppla alltid summorna i avtalet till KPI så att det följer kostnadsutvecklingen i samhället.
9. Lägg in regelbundna avstämningar mellan parterna, minst en gång om året, så att verksamhetens utveckling stämmer med avtalet.
10. Minst ett år innan avtalet löper ut bör arbetet påbörjas med att förnya avtalet inför kommande avtalsperiod.
11. Huvudmannen för anläggningen, den ägande kommunen, agerar alltid som sammankallande för punkterna ovan.

Se avsnitt *Slutord och rekommendationer* i Skånes fortsatta arbete för förslag på konkreta nästa steg i Region Skåne.

Vidare arbete och framåtblick för Skåne

Områden för vidare kunskapsarbete

Under arbetet med den här förstudien har flera intressanta och relevanta frågor och förslag dykt upp som inte ryms inom den här förstudiens specifika avgränsning. Vi har ändå valt att samla in reflektioner löpande och redogör kortfattat för dessa nedan. Vi tror och hoppas det kan stödja Region Skåne och andra involverade aktörer att utveckla arbetet vidare:

- Vi har i förstudien eftersträvat ett tydligt barnperspektiv. Med det menas att vi samlat in empiriska underlag från personer med kunskap om barns behov och förutsättningar kopplat till utbud av idrottsanläggningar och aktiviteter. I gruppintervjuerna ombads deltagarna att definiera vilka grupper som kan gynnas av en ökad samverkan, till exempel barn i olika åldrar. Sweco föreslår att den här förstudien, mot bakgrund av syftet, ses som en grund för en senare djupare analys där barn och ungas röst och perspektiv senare kommer inkluderas genom intervjuer med barn direkt, snarare än som i den här förstudien indirekt (via förbund och föreningar).
- På grund av den stora mängden fritextsvar i enkätsvaren såg Sweco risker med att dra för stora växlar på just enkättemperin och har istället valt att förlita oss på de fördjupade diskussioner som kunde föras i intervjuformat. Uppgifterna från enkäten har därför kategoriserats till grupper som omfattar de vanligast förekommande idrotterna och anläggningstyperna. Med det sagt finns en hel del data kvar i enkäterna som med en mer omfattande handpåläggning kan bidra med intressanta diskussionsunderlag till övriga idrotter som inte faller inom denna kategorisering. Vissa frågor har också besvarats med mycket konkreta exempel som skulle kunna ge en bild av hur det på vissa ställen fungerar lokalt.
- Enkätdata kan också kombineras med RF/SISU:s statistik eller geodata för att fördjupas ytterligare.
- Paraidrottens särskilda behov och perspektiv kan studeras mer ingående. Syftet är att i integrera funktionshinderperspektiv och målgruppens specifika förutsättningar och behov i de förslag på potentiella lösningar och samverkansmodeller som föreslås.

- Fallstudier och djupdykning i ett par anläggningar med särskilda förutsättningar att testa samverkansmodeller i.
- Vilka slags digital samverkan, till exempel delade plattformar, som funkar i andra kontexter och vilka lärdomar som går att dra från dessa från det.
- Fördjupad analys om kollektivtrafikens och tillgänglighetens inverkan på möjligheten att dela anläggningar.
- Fördjupad analys om hur kommuner samverkar i friluftsområden där anläggningstypen av geografiska skäl förutsätter sam användning och därmed samverkan. Dessa dialoger kan vara inspirerande för att utvidga den typen av samverkan till fler anläggningstyper som simhallar och ishallar. Finns det särskilda mekanismer som fungerar väl i den samverkan idag? Vilken roll har regionen?
- Informanter efterfrågar att regionen kartlägger hela regionens anläggningsutbud i kartformat för att skapa en tydlig överblick av nuläget. Informanter vill dessutom kunna se vad som planeras framåt och vad som redan finns. Skånedatabasen har exempelvis statistik från SCB och här skulle man kunna erbjuda en sådan överblick och karta. Region Skåne står för databasen (SamGIS Skåne) och skriver att databasen ska kunna användas till mellankommunala analyser. Kommunerna kan då tillgängliggöra sin GIS-data över anläggningar till regionen som för in det i Skånedatabasen och håller den uppdaterad. Det skulle emellertid krävas en handpåläggning att sammanställa dessa till enhetligt underlag.

Slutord och rekommendationer i Skånes fortsatta arbete

Som beskrivet i det inledande kapitlet ser Riksidrottsförbundet ett delat ansvar i arbetet med att främja tillgången till hållbara och ändamålsenliga idrottsmiljöer. Kommuner måste arbeta tillsammans med staten och idrottsrörelsen för att nå målet att medborgare ska kunna bedriva idrott och röra på sig, oavsett var de bor. Även akademien och privata aktörer har en viktig roll (se figur 1).⁴³ Att främja god folkhälsa är en fråga om mycket mer än idrottsanläggningar, här samspelar samhällsplanering, tillgänglighet, gestaltning, mobilitet, vardag och mycket mer.

Vi ser framför oss att Region Skåne med fördel kan utforska vilken roll de kan, bör och vill ta för frågorna i framtiden - hur kan man fortsätta vara en hjälpare

---

⁴³ Riksidrottsförbundet (2015). Anläggnings- och idrottsmiljöpolitiskt program för svensk idrott 2015-2025

”mäklare”? Summerat präglas den tänkta processen av ambitionen att alla inblandade blir vinnare.

Utveckling av regional samverkan behöver präglas av långsiktig spridning av kunskap och arbetssätt för att matcha aktiva utövares behov med befintliga anläggningars möjligheter och kommunernas gemensamma vilja och förmåga att medfinansiera. Alla tre delar behöver följas åt i kommunikation, processer och förslag. Processen präglas gärna av ett fortsatt lärande med anpassning till parternas och idrottens behov i det specifika fallet.

Bild 13: Man som bär ett barn på axlarna i en bokskog | **Källa:** Region Skåne

Det går att sammanfatta i en triad med de av varandra beroende delarna, lånad av slutsatserna i den mer omfattande Stockholmsrapporten⁴⁴:

Figur 16: Illustration över regional samverkan över kommungränser.

Vi kan mot bakgrund av arbete med mellankommunal samverkan i andra delar av Sverige rekommendera följande för Skånes fortsatta arbete:

- Att i ett nästa steg bjuda in till ett möte med förvaltningschefer eller motsvarande från intresserade kommuner, förslagsvis tillsammans med deras respektive idrottschef/strateg eller motsvarande. Vid mötet kan behov av, förutsättningar för och möjligheter till mellankommunal samverkan lyftas och diskuteras.

---

⁴⁴ Ibid.

- Att i närtid och i ett annat forum samla ansvariga nämndordföranden tillsammans med sin förvaltningschef från intresserade kommuner för att informera övergripande om behov av och möjligheter till "vinna-vinna-effekter" med mellankommunal samverkan. Inbjudande till detta kan exempelvis vara adekvat regionråd.
- Att börja diskutera kommunalt lokalt aktivitetsstöd (LOK) över kommungränser. Det går utmärkt att lösa med transfereringar om kommunerna så vill. Om man hittar lösningar på detta så kommer på sikt de så kallade 50%- eller 51%-reglerna som är vanliga inte att behövas. Många aktiva rör sig över gränserna redan idag och den rörelsen kan nog knappast stoppas. Om kostnadstäckande transfereringar införs uppfyller man dessutom mer av kommunallagens grundläggande intentioner.
- Mellankommunal samverkan över kommungränser ska inte vara något man gör för samverkans skull utan för att det genom olika slags "vinna-vinna-effekter" ska förbättra utbudet för invånarna utan att det behöver kosta massor. När det finns tydliga behov som kan lösas genom mellankommunal samverkan kommer sådana överenskommelser att växa fram och så småningom bli en av många pusselbitar i kommunernas idrottsvardag.

Det bör understrykas vikten av att börja med små steg. För att inspirera fler kommuner att våga testa en utökad formaliserad samverkan kan ett formellt samverkansarbete behöva testas på en särskild anläggning. Finns det en anläggning idag där involverade kommuner ser en tydlig vinna-vinna situation om man tar hand om den långsiktiga driften tillsammans? Vem vågar gå före?

Metod och genomförande

Förstudien har genomförts i nära samarbete med Region Skåne som till exempel har deltagit i samtliga intervjutillfällen flera gånger i samverkan med RF-SISU. Sweco, Region Skåne och RF-SISU träffades också på plats i Region Skåne för ett gemensamt analysmöte inför fokusgruppsstillfället.

Regionen har varit värd för intervjutillfällen och möten som Sweco planerat och genomfört. Region Skåne tog också fram den enkät som användes som underlag och som Sweco sammanställt resultatet från. Sweco har genomfört studien i nära samarbete med rådgivare Torbjörn Neiman som deltagit i samtliga intervjutillfällen, stöttat Sweco löpande med sakfrågeexpertis och bidragit i rapporten.

Metoder

Enkätanalys

Sweco har sammanställt den enkät som Region Skåne skickade till idrottsrepresentanter och kommuner under våren 2024. Enkäten besvarades av 651 idrottsrespondenter och respondenter från 30 olika kommuner och handlade om hur utövare och kommuner delar anläggningar idag.

Intervjuer

Fyra gruppintervjuer har anordnats över Teams inom ramen för förstudien. Två gruppintervjuer genomfördes med representanter för idrotts- och friluftslivet och två gruppintervjuer genomfördes med kommuner i östra och västra Skåne. Urvalet av informanter gjordes mot bakgrund av förstudiens syfte att (infoga). Därför kallades både större och mindre idrotter sett till antalet idrotter, men hänsyn togs också till idrotternas förutsättningar i termer av vilka idrotter som uttryckt specifika behov i enkäten och idrotter med särskilt kostsamma anläggningar. Kommunerna valdes utifrån att fånga en bred geografi i termer av östra och västra Skåne, en blandning av kommunstorlekar och utifrån Skånes flerkärnighetsprincip. Ett antal inbjudna idrotter och kommuner kunde inte delta i gruppintervjuerna och inkom med sina svar över mejl istället. RF-SISU Skåne deltog i flera intervjutillfällen.

Deltagande kommuner

Helsingborg Landskrona Höganäs Åstorp	Kristianstad Hässleholm Bromölla Höör
Lund Malmö Trelleborg Lomma	Simrishamn Ystad

Deltagande idrotter

Friidrott Handboll Innebandy Ishockey Ridsport	Friluftsliv Bilsport Curling Orientering Skyttesport

Fokusgrupp

Efter sammanställande av enkät- och intervjuresultat presenterades för en grupp kommuner delresultat och möjliga samverkansmodellens utformning. Tillfället användes för att nyansera de preliminära insikterna och för att fånga kommunernas perspektiv på möjliga samverkansmodeller.

Deltagande kommuner

Malmö
Landskrona
Lomma
Helsingborg
Simrishamn
Kristianstad

Region Skåne och RF-SISU Skåne deltog också.

Dokumentanalys

Sweco granskade tidigt i processen aktuella underlag och styrdokument på nationell och regional nivå för att rama in förstudien i sitt kunskaps-sammanhang. Dokumentanalysen redogörs för framförallt i det inledande kapitlet "Utgångsläge" och källorna finns angivna också i referenslistan.

Expertanalys

Sweco har genomgående haft stöd av Torbjörn Neiman som är oberoende konsult med lång erfarenhet av mellankommunal samverkan och idrottsanläggningar. Torbjörn har deltagit i samtliga intervjutillfällen liksom fokusgruppen och bidragit till rapporten med särskilt fokus på möjliga samverkansformer. Sweco och Torbjörn har setts i regelbundna avstämningar för att tolka resultat och identifiera kunskapsluckor. Torbjörn Neiman har också deltagit i flera avstämningar med Region Skåne.

Referenser

Boverket (2021). Miljöer för idrott och fritid. Rapport 2021:6. Hämtad från <https://www.boverket.se>

Centrum för idrottsforskning (2022). Idrottsanläggningar – i dag och i morgon. Hämtad från <https://centrumforidrottsforskning.se/kunskap-om-idrott/rapporter/idrottsanlaggningar-i-dag-och-i-morgon>

Region Skåne (2020). Framtidens hälsosystem. Hämtad från Utveckling Skåne. Hämtad från <https://vardgivare.skane.se/kompetens-utveckling/framtidens-halsosystem/>

Region Skåne (2022). Region Skånes strategi för kultur och hälsa 2022–2030. Hämtad från https://utveckling.skane.se/SysSiteAssets/publikationer/strategi-kultur-och-halsa-2022-2030/strategi_kultur_och_halsa.pdf

Region Skåne (2024). Sätt Skåne i rörelse. <https://utveckling.skane.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/halsa/satt-skane-i-rorelse/>

Region Stockholm (2024). Regional samverkan kring idrottsanläggningar – Stockholm. Hämtad från <https://www.rfsisu.se/download/18.3a49cf0d18f37aafb1b2140d/1714736110132/Regional%20samverkan.pdf>

Region Stockholm (2021). RIK – Regional tillgång till idrottsanläggningar och kulturskola. Hämtad från <https://www.regionstockholm.se/4ab96c/siteassets/slutrapport-rik-2021.pdf>

Region Skåne (2022). Regionplan för Skåne 2022–2040. Hämtad från <https://utveckling.skane.se/siteassets/verksamhetsomraden/regional-fysisk-planering/dokument/regionplan-for-skane-2022-2040.pdf>

Riksidrottsförbundet (2015). Anläggnings- och idrottsmiljöpolitiskt program för svensk idrott 2015–2025. Hämtad från <https://www.rf.se/download/18.5424ab70183abb853551a3d/1665068711761/Anl%C3%A4ggnings-och%20idrottsmilj%C3%B6politiskt%20program.pdf>

Riksidrottsförbundet (2022). Strategisk plan för idrottsrörelsen 2022-2025.

Hämtad från

<https://www.rf.se/download/18.7e76e6bd183a68d7b7117a2/1664978260467/Strategisk%20plan%202022-25.pdf>

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) (2019). Anläggningsrapporten 2019: Idrott och fritid. Hämtad från <https://rapporter.skr.se/anlaggningsrapporten-2019---idrott-och-fritid.html>

Stockholmsregionen (2023). Friluftsidrotterna i Stockholmsregionen. Hämtad från <https://www.sisuidrottsutbildarna.se/download/18.4b78be4018722d05fa7cee46/1680535119308/Friluftsidrotterna%20i%20Stockholmsregionen.pdf>

Upphandlingsmyndigheten (2025). Avtal som är undantagna från reglerna om upphandling. Hämtad från <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/regler-och-lagstiftning/olika-sorters-avtal-och-kontrakt/avtal-som-ar-undantagna/>

Utveckling Skåne (2024). Regional utvecklingsstrategi Det öppna Skåne. Hämtad <https://utveckling.skane.se/siteassets/publikationer/regional-utvecklingsstrategi-for-skane.pdf>

Region Skåne

291 89 Kristianstad

Telefon: 044-309 30 00

utveckling.skane.se

